

# Ustrojstvo lokalne samouprave u Gradu Rijeci

---

**Maras, Paula**

**Undergraduate thesis / Završni rad**

**2015**

*Degree Grantor / Ustanova koja je dodijelila akademski / stručni stupanj:* **Polytechnic "Nikola Tesla" in Gospić / Veleučilište "Nikola Tesla" u Gospiću**

*Permanent link / Trajna poveznica:* <https://um.nsk.hr/um:nbn:hr:107:138442>

*Rights / Prava:* [In copyright](#)/[Zaštićeno autorskim pravom.](#)

*Download date / Datum preuzimanja:* **2024-08-31**



*Repository / Repozitorij:*

[Polytechnic Nikola Tesla in Gospić - Undergraduate thesis repository](#)



VELEUČILIŠTE NIKOLA TESLA U GOSPIĆU

Paula Maras

**USTROJSTVO LOKALNE SAMOUPRAVE U GRADU RIJECI**

Završni rad

Gospić, 2015



VELEUČILIŠTE NIKOLA TESLA U GOSPIĆU

Upravni odjel

Stručni studij Upravno pravo

USTROJSTVO LOKALNE SAMOUPRAVE U GRADU RIJECI

Završni rad

MENTOR:

Mr.sc.Branislav Šutić

STUDENT:

Paula Maras

MBS:2963000218/10

Gospić, 2015

Veleučilište „Nikola Tesla“ u Gospiću

UPRAVNI odjel

Gospić, 04.03. 2015.

### Z A D A T A K

za završni rad

Pristupniku PAOLA HARAS MBS: 2963000218/10

Studentu stručnog studija \_\_\_\_\_ izdaje se tema završnog rada pod nazivom

USTROJSTVO LOCALNE SAMOUPRAVE U GRADU RIJEČI

Sadržaj zadatka :

OPĆA DEJANA I JAVNI SEKTOR.

TEORIJSKE ZNAČAJKE JEDINICA LOCALNE SAMOUPRAVE

LOCALNA SAMOUPRAVA NA PRIMJERU - GRAD RIJEČA

(USTROJ, TIPIRA, POSLOVANJE, STRATEGIJA RAZVOJA)

*Završni rad izraditi sukladno odredbama Pravilnika o završnom radu Veleučilišta „Nikola Tesla“ u Gospiću.*

Mentor: DR. SC. BRANISLAV ŠIŠIĆ zadano: 04.03.2015.,  
(ime i prezime) (nadnevak) (potpis)

Pročelnik odjela: DR. SC. VATAČA REPIĆ predati do: 30.09.2015.,  
(ime i prezime) (nadnevak) (potpis)

Student: PAOLA HARAS primio zadatak: 04.03.2015., Paula Haras  
(ime i prezime) (nadnevak) (potpis)

Dostavlja se:

- mentoru
- pristupniku

## IZJAVA

Izjavljujem da sam završni rad pod naslovom "Ustrojstvo lokalne samouprave u gradu Rijeci"  
izradila samostalno pod nadzorom i uz stručnu pomoć mentora mr.sc.Branislava Šutića.

Ime i prezime

Paula Maras

(potpis studenta)

## SAŽETAK

Svrha i cilj ovoga rada su objasniti sve važnije značajke ustrojstva lokalne samouprave u gradu Rijeci. Pri izradi završnog rada korištene su slijedeće znanstvene metode: induktivna i deduktivna metoda, metoda analize i sinteze, metoda generalizacije, metoda dokazivanja, metoda kompilacije, metoda klasifikacije. U prvom dijelu, Uvodu, obrazložen je predmet istraživanja, svrha i ciljevi istraživanja, znanstvene metode i struktura rada. Drugi dio ima naslov Jedinice lokalne i područne samouprave kao dio javnog sektora, a prikazan je u dva poddijela: Opća država i javni sektor i Teorijske značajke jedinica lokalne samouprave. Treći dio ima naslov Lokalna samouprava na primjeru Grada Rijeke, s podnaslovima: Općenito o Gradu Rijeci, Ustrojstvo lokalne samouprave Grada Rijeke, Tijela Grada Rijeke, Upravna tijela, Imovina i proračun Grada Rijeke i e-poslovanje lokalne samouprave Grada Rijeke. Strategija razvoja lokalne samouprave Grada Rijeke naslov je četvrtog dijela. Radnja završava zaključkom i smjernicama za daljnje jačanje lokalne samouprave u gradu Rijeci.

# SADRŽAJ

<b>1. U V O D .....</b>	<b>1</b>
<b>2. JEDINICE LOKALNE I PODRUČNE SAMOUPRAVE KAO DIO JAVNOG SEKTORA .....</b>	<b>2</b>
<b>2.1. OPĆA DRŽAVA I JAVNI SEKTOR .....</b>	<b>2</b>
<b>2.2. TEORIJSKE ZNAČAJKE JEDINICA LOKALNE SAMOUPRAVE .....</b>	<b>5</b>
<b>2.3. FINANCIRANJE JEDINICA LOKALNE SAMOUPRAVE.....</b>	<b>12</b>
<b>3. LOKALNA SAMOUPRA NA PRIMJERU GRADA RIJEKE .....</b>	<b>16</b>
<b>3.1. OPĆENITO O GRADU RIJECI .....</b>	<b>16</b>
<b>3.2. USTROJSTVO LOKALNE SAMOUPRAVE GRADA RIJEKA .....</b>	<b>17</b>
<b>3.3. TIJELA GRADA RIJEKA .....</b>	<b>19</b>
<b>3.3.1. GRADSKO VIJEĆE .....</b>	<b>19</b>
<b>3.3.2. GRADONAČELNIK.....</b>	<b>21</b>
<b>3.4. UPRAVNA TIJELA .....</b>	<b>23</b>
<b>3.5. IMOVINA I PRORAČUN GRADA RIJEKE .....</b>	<b>26</b>
<b>3.6. e-POSLOVANJE LOKALNE SAMOUPRAVE GRADA RIJEKE .....</b>	<b>31</b>
<b>4. STRATEGIJA RAZVOJA LOKALNE SAMOUPRAVE GRADA RIJEKE.....</b>	<b>36</b>
<b>5. ZAKLJUČAK .....</b>	<b>44</b>
<b>LITERATURA .....</b>	<b>45</b>



## 1. UVOD

Javni sektor sastoji se od opće države (središnja država, regionalna i lokalna tijela), javnih nefinancijskih poduzeća (javna poduzeća, školstvo, zdravstvo, kultura, obrana, komunalni sustav i dr.) i javnih financijskih poduzeća. Gledajući prema djelatnostima javni sektor čine društvene djelatnosti, infrastrukturne djelatnosti, komunalne djelatnosti i posebni upravni organi. Glavno obilježje javnog sektora je ograničeno djelovanje tržišnih zakonitosti i u pravilu neprofitabilno poslovanje. Financira se putem proračuna, ali i uz učešće samih korisnika. U takvom poslovanju ne djeluje konkurencija te se zahtijeva visoka profesionalnost u pružanju usluga.

Predmet istraživanja u ovom završnom radu je odrediti teorijske odrednice lokalne samouprave, definirati njezino ustrojstvo, istražiti i utvrditi značajke lokalne samouprave u gradu Rijeci.

Svrha i ciljevi istraživanja su objasniti sve važnije značajke ustrojstva lokalne samouprave u gradu Rijeci. Pri izradi završnog rada korištene su slijedeće znanstvene metode: induktivna i deduktivna metoda, metoda analize i sinteze, metoda generalizacije, metoda dokazivanja, metoda kompilacije, metoda klasifikacije.

Rezultati istraživanja u završnom radu "Ustrojstvo lokalne samouprave u gradu Rijeci" predstavljeni su u pet međusobno povezanih dijelova. U prvom dijelu, Uvodu, obrazložen je predmet istraživanja, svrha i ciljevi istraživanja, znanstvene metode i struktura rada.

Drugi dio ima naslov Jedinice lokalne i područne samouprave kao dio javnog sektora, a prikazan je u dva poddijela: Opća država i javni sektor i Teorijske značajke jedinica lokalne samouprave. Treći dio ima naslov Lokalna samouprava na primjeru Grada Rijeke, s podnaslovima: Općenito o Gradu Rijeci, Ustrojstvo lokalne samouprave Grada Rijeke, Tijela Grada Rijeke, Upravna tijela, Imovina i proračun Grada Rijeke i e-poslovanje lokalne samouprave Grada Rijeke. Strategija razvoja lokalne samouprave Grada Rijeke naslov je četvrtog dijela. Radnja završava zaključkom i smjernicama za daljnje jačanje lokalne samouprave u gradu Rijeci.

## **2. JEDINICE LOKALNE I PODRUČNE SAMOUPRAVE KAO DIO JAVNOG SEKTORA**

U nastavku će se u dvije jedinice pojasniti pojam i uloga jedinica lokalne i područne samouprave koje čine javni sektor opće države Republike Hrvatske.

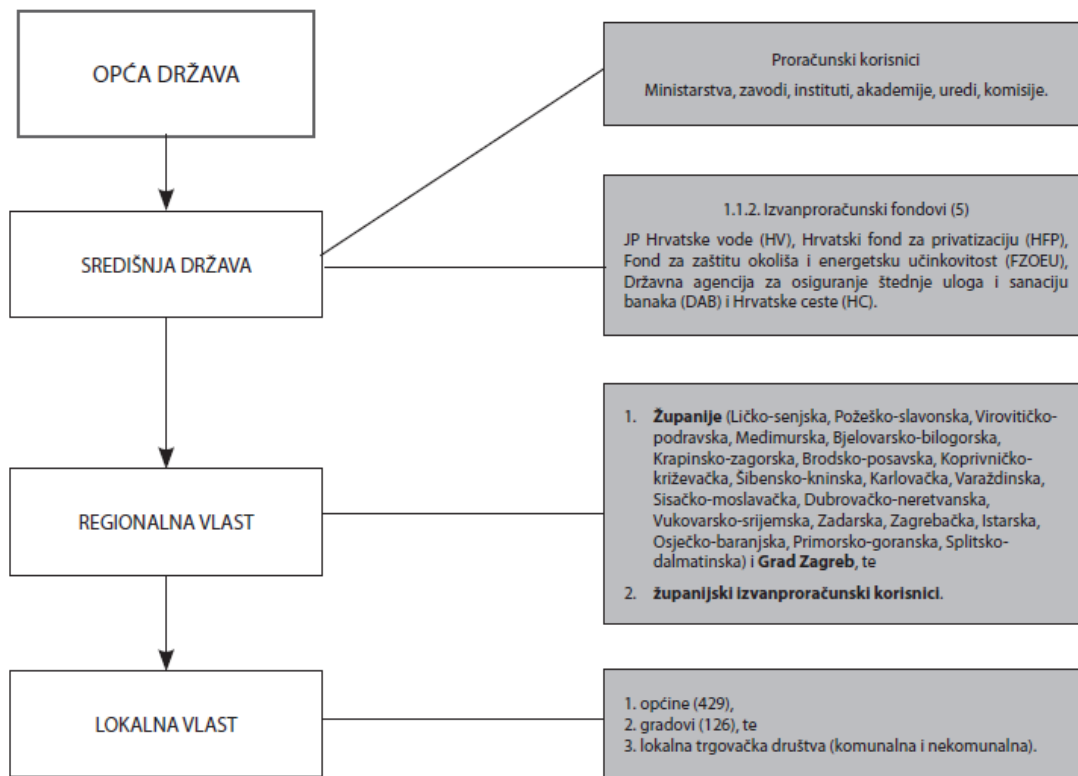
### **2.1. OPĆA DRŽAVA I JAVNI SEKTOR**

Prema Priručniku MMF-a opća država obuhvaća sve jedinice kojih je primarna uloga izvršavanje državnih funkcija (izvršne, predstavničke i sudske) te provođenje javnih politika pružanjem netržišnih usluga i preraspodjelom dohotka i imovine, koje se najčešće financiraju fiskalnim i parafiskalnim nametima poput poreza i naknada. No, kako određene fiskalne aktivnosti izvan sektora opće države izvršavaju agencije monetarnog i/ili komercijalnog, a ne fiskalnog tipa, te se aktivnosti označuju kao kvazifiskalne. Pojam državni sektor kolokvijalno se mnogo češće rabi za označivanje pojma koji se stručno naziva općom državom, no državni je sektor samo jedan sastavni dio opće države.

Opću državu čine sve nacionalne i subnacionalne jedinice, uključujući i izvanproračunske fondove, neprofitne institucije koje pružaju netržišne usluge, ubiru prihode, stvaraju rashode za državu koja ih većim dijelom i kontrolira te proizvođače za tržište koji nisu društva s ograničenom odgovornošću i ne mogu se svrstati u kvazidruštva. Tri osnovne razine vlasti opće države jesu: središnja država, savezne države, provincijske ili regionalne vlasti te lokalne vlasti (Bejaković. et al., 2011, str. 102).

Javni sektor je ukupnost državnih jedinica koje djeluju u nekoj državi. On obuhvaća javnu vlast i njezine institucije, koje imaju zakonodavnu, sudsku i izvršnu vlast nad drugim institucionalnim jedinicama unutar nekoga teritorija i jedan je od glavnih ekonomskih sektora. Javni se sektor bavi ponajprije pružanjem javnih usluga, po karakteru, troškovnim elementima i izvorima financiranja različitih od aktivnosti ostalih sektora (Mikić et al., 2011, str. 345).

Slika 1. Opća država u Hrvatskoj

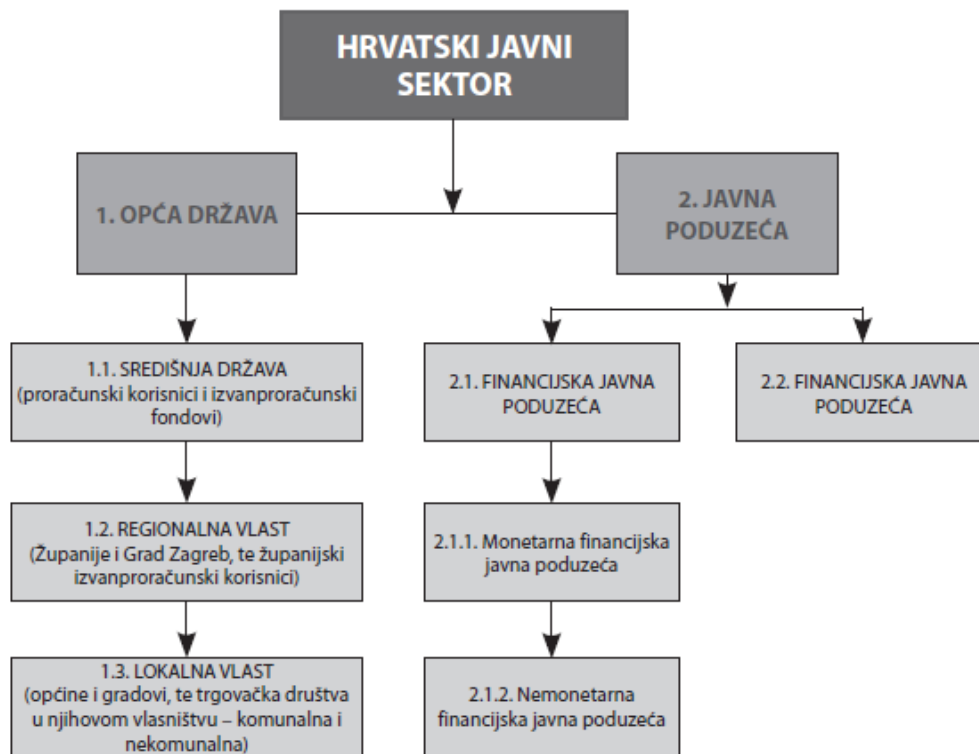


Izvor: Bejaković, P. et al., 2011, *Veličina javnog sektora u Hrvatskoj*, Hrvatska i komparativna javna uprava, vol. 11., no. 1., str 110.

Prema Zakonu o proračunu (Zakon o proračunu, NN 87/08, 136/12, 15/15), javni sektor su državni proračun, jedinice lokalne i područne (regionalne) samouprave, proračunski i izvanproračunski korisnici državnog proračuna i proračuna jedinica lokalne i područne (regionalne) samouprave. Jedinica lokalne i područne (regionalne) samouprave jest općina, grad i županija čija tijela obavljaju funkcije, izvršavaju zadaće i donose programe propisane zakonom i odlukama donesenima na temelju zakona, za što se sredstva osiguravaju u njihovu proračunu.

Veličina javnog sektora ovisi i o čimbenicima kao što su: vrsta države (kontinentalna, mediteranska), politička organiziranost (federativna ili savezna), tradicija pod ugovaranja sa privatnim sektorom te veličina teritorija i broja stanovnika. Sve gore navedene čimbenike treba uzeti u obzir kada se organizira veličina javnog sektora (Šarić, 2013, str. 144).

Slika 2. Hrvatski javni sektor



Izvor: Bejaković, P. et al., 2011, *Veličina javnog sektora u Hrvatskoj*, Hrvatska i komparativna javna uprava, vol. 11., no. 1., str 108.

Javni se sektor sastoji od (Kesner-Škreb, 2005, str. 93):

1. opće države (središnje države te regionalnih i lokalnih državnih tijela);
2. nefinancijskih javnih poduzeća;
3. javnih financijskih institucija.

Javnim nefinancijskim poduzećima smatraju se poduzeća u vlasništvu i/ili pod kontrolom države (javna poduzeća), a financijska poduzeća u vlasništvu ili pod kontrolom države nazivaju se javnim financijskim institucijama (npr. središnja banka). Dakle, sektor opće države sastavni je dio javnog sektora.

Državne funkcije podrazumijevaju provođenje javne politike pružanjem netržišnih usluga i preraspodjelom dohotka i imovine, što se ponajprije financira porezima i drugim obveznim davanjima koje plaća nedržavni sektor. Sve državne funkcije fiskalnog su karaktera. No neke fiskalne aktivnosti provode agencije izvan sektora opće države, čija je primarna aktivnost monetarnog odnosno komercijalnog tipa. Te se aktivnosti označavaju kao kvazifiskalne kako bi se naglasilo da primarna aktivnost tih agencija nema fiskalna obilježja. Radi zadovoljavanja fiskalne transparentnosti, važno je prikazati sve fiskalne aktivnosti, bez obzira na to gdje se obavljaju. Zato je važno razlikovati opću državu od središnje banke, javnih financijskih institucija i nefinancijskih javnih poduzeća. Te se agencije katkad bave fiskalnim aktivnostima koje nisu dio njihove primarne funkcije pa se zato i nazivaju kvazifiskalnim.

## **2.2. TEORIJSKE ZNAČAJKE JEDINICA LOKALNE SAMOUPRAVE**

Lokalna samouprava je zajednički naziv za različite organizirane načine na koje građani lokalne zajednice na vlastitu odgovornost relativno samostalno uređuju određene javne poslove i upravljanje njima. Europska povelja o lokalnoj samoupravi pod lokalnom samoupravom podrazumijeva pravo i mogućnost lokalnih jedinica da u okvirima određenim zakonom uređuju i upravljaju bitnim dijelom javnih poslova u interesu lokalnog stanovništva i na vlastitu odgovornost. Pod pojmom lokalne samouprave u širem smislu razumijevaju se sve razine samouprave u sustavu (općinska/gradska, pokrajinska/ županijska, regionalna i eventualne druge). Lokalna samouprava u užem smislu podrazumijeva samo prvu, najnižu razinu samouprave (Lukeš -Petrović, Masarić i Nikolov, 2005, str. 4).

Zakon o lokalnoj i područnoj (regionalnoj) samoupravi (NN br. 33/01, 60/01, 129/05, 109/07, 125/08, 36/09, 150/11, 144/12, 19/13) utvrđuje općinu i grad kao jedinice lokalne samouprave, a županiju kao jedinicu područne (regionalne) samouprave. Općina je jedinica lokalne samouprave koja se osniva za područje više naseljenih mjesta koja predstavljaju prirodnu, gospodarsku i društvenu cjelinu te koja su povezana zajedničkim interesima stanovništva. Grad je jedinica lokalne samouprave u kojoj je sjedište županije te svako mjesto je ima više od 10.000 stanovnika, a predstavlja urbanu, povijesnu, prirodnu, gospodarsku i društvenu cjelinu. u sastav grada kao jedinice lokalne samouprave mogu biti uključena i prigradska naselja koja s gradskim naseljem čine gospodarsku i društvenu cjelinu te su s njim povezana dnevnim migracijskim kretanjima i svakodnevnim potrebama stanovništva od

lokalnog značenja. Županija je jedinica područne - regionalne samouprave čije područje predstavlja prirodnu, povijesnu, prometnu, gospodarsku, društvenu i samoupravnu cjelinu, a ustrojava se radi obavljanja poslova od područnoga interesa.

Najviši opći akt jedinice samouprave s kojim moraju biti u skladu svi ostali opći akti jest njezin Statut. On se donosi većinom glasova ukupnog broja članova predstavničkog tijela (apsolutnom većinom). Ostali opći akti donose se većinom glasova nazočnih članova predstavničkog tijela, uz uvjet postojanja kvoruma (relativnom većinom), osim ako statutom za pojedini opći akti nije propisano donošenje apsolutnom većinom (Lukeš -Petrović, Masarić i Nikolov, 2005, str. 36).

Građanima Republike Hrvatske pravo na lokalnu samoupravu zajamčeno je Ustavom RH (čl. NN br. 56/90, 145/97, 8/98, 113/00, 124/00, 28/01, 41/01, 55/01, 76/10, 85/10, 05/14), a ono obuhvaća pravo na odlučivanje o potrebama i interesima koje imaju lokalno značenje. Jedinice lokalne samouprave obavljaju poslove iz lokalnog djelokruga kojima se neposredno ostvaruju potrebe građana, a osobito poslove koji se odnose na uređenje naselja i stanovanje, prostorno i urbanističko planiranje, komunalne djelatnosti, brigu o djeci, socijalnu skrb, primarnu zdravstvenu zaštitu, odgoj i osnovno obrazovanje, kulturu, tjelesnu kulturu i šport, tehničku kulturu, zaštitu potrošača, zaštitu i unapređenje prirodnog okoliša, protupožarnu i civilnu zaštitu. Jedinice područne (regionalne) samouprave obavljaju poslove od područnog (regionalnog) značenja, a osobito poslove koji se odnose na školstvo, zdravstvo, prostorno i urbanističko planiranje, gospodarski razvoj, promet i prometnu infrastrukturu te planiranje i razvoj mreže obrazovnih, zdravstvenih, socijalnih i kulturnih ustanova (čl. 135, st. 1-2. Ustava RH). Poslovi lokalnog i regionalnog djelokruga uređuju se zakonom. Prihodi jedinica lokalne i područne (regionalne) samouprave moraju biti razmjerni njihovim ovlastima predviđenim Ustavom i zakonom (čl. 138, st. 2. Ustava RH).

U razdoblju od 1990. do 1995. Hrvatska je proglasila Ustav i u tom razdoblju utvrđuje ustavni i zakonodavni okvir za razvoj lokalne samouprave. Zakonodavni je okvir lokalnih jedinica, osim Ustavom, reguliran i brojnim propisima. Osim Zakona o financiranju lokalnih jedinica, jedan od ključnih zakona koji utječe na upravljanje financijama lokalnih jedinica jest Zakon o proračunu, te godišnji zakoni o izvršavanju državnog proračuna. Brojnim uredbama, naredbama i uputama nadležnih ministarstava i Ministarstva financija utvrđeni su minimalni financijski standardi za javne usluge, zatim sustav financijskog izvješćivanja, nadzora i revizije proračuna lokalnih jedinica. Donošenjem Ustava 1990. i proglašenjem neovisnosti 1991. definirane su jedinice lokalne uprave i samouprave. Osnivane su županije, koje obavljaju upravne i samoupravne funkcije i imaju dvojni status, te općine i gradovi sa samoupravnim funkcijama kao osnovne jedinice lokalne samouprave.

Nakon rata utvrđena su i područja posebne državne skrbi, kojima država nastoji pomoći razvoju i obnovi te povratku raseljenog stanovništva. Razdoblje je obilježeno utvrđivanjem temeljnoga zakonodavnog okvira, novim teritorijalnim ustrojem te prilagodbama novoizabranih tijela vlasti dodijeljenim upravnim i samoupravnim funkcijama. Nakon ustrojavanja sustava lokalne i regionalne samouprave krajem 1993. godine, određivanja njihovih ovlasti i načina financiranja, tek se sredinom 2001. godine pojavljuju prve aktivnosti središnje države usmjerene na širenje procesa decentralizacije time što je preuzimanje osnivačkih prava i djelomično financiranje decentraliziranih funkcija u području osnovnog i srednjeg školstva, zdravstva, socijalne skrbi i javnog vatrogastva (materijalnih rashoda, rashoda za održavanje i kapitalnu izgradnju) preneseno sa središnje razine vlasti na gradove – ne sve, već one s jačim fiskalnim kapacitetom – i na županije. Za prenesene su poslove lokalnim jedinicama osigurani namjenski prihodi iz povećanog sudjelovanja u приходima od poreza na dohodak.

S obzirom na površinu i broj stanovnika, Hrvatska ima prilično velik broj lokalnih jedinica. One se razlikuju, primjerice, po veličini, gustoći naseljenosti i stupnju gospodarskog razvoja. Međutim, neovisno o broju, financiranje lokalnih jedinica postaje složenije osnivanjem područja posebne državne skrbi. 111 lokalnih jedinica na PPDS-u dobile su poseban – povlašten status u financiranju radi povratka raseljenih osoba i bržega gospodarskog razvoja. Poreznim olakšicama Vlada pokušava ubrzati njihov razvoj. Broj se stanovnika na tim područjima povećao s 364.000 na 482.000 odnosno za 117.000 stanovnika. Od 1995. do

2001. godine Hrvatska je uglavnom centralizirana država u kojoj, unatoč lokalnoj samoupravi, dominiraju tijela središnje državne vlasti. Razdoblje je obilježeno obnovom ratom stradalih područja te osnivanjem novih lokalnih jedinica. Usporedno s osnivanjem novih lokalnih jedinica tekao je proces utvrđivanja njihova vlasništva i vrijednosti imovine. Međutim, praksa provedbe zakona upozorila je na niz problema kako u organizaciji i raspodjeli ovlasti, tako i financiranju lokalnih jedinica. Često su se zbog manjkavo definiranoga zakonodavnog okvira preklapale ovlasti središnje države i lokalnih jedinica.

Gradovi i općine obavljaju poslove lokalnog značaja kojima se neposredno ostvaruju potrebe građana, a koji Ustavom ili zakonom nisu dodijeljeni tijelima središnje države. Takvi su poslovi: uređenje naselja i stanovanje, prostorno i urbanističko planiranje, komunalna djelatnost, briga o djeci, socijalna skrb, primarna zdravstvena zaštita, odgoj i osnovno obrazovanje, kultura, tjelesna kultura i sport, zaštita i unapređenje prirodnog okoliša te protupožarna i civilna zaštita. Županija obavlja poslove regionalnog značaja, osobito one koji se odnose na školstvo, zdravstvo, prostorno i urbanističko planiranje, gospodarski razvoj, promet i prometnu infrastrukturu te na planiranje i razvoj mreže obrazovnih, zdravstvenih, socijalnih i kulturnih Ustanova. Sve općine i gradovi mogu na svom području obavljati i poslove iz samoupravnog djelokruga županije ako osiguraju sredstva za financiranje. Iako su poslovi i nadležnosti lokalnih jedinica utvrđeni, ipak ne postoji potpuna fiskalna autonomija lokalnih jedinica u financiranju svih rashoda.

Tablica 1. Raspodjela javnih funkcija između razina javne vlasti



	Javne funkcije	Središnja država	Općine	Gradovi	Županije
1.	Opće javne usluge	X	X	X	X
2.	Obrana	X			
3.	Javni red i sigurnost	X	X	X	
4.	Ekonomski poslovi	X	X	X	X
5.	Zaštita okoliša	X		X	X
6.	Unapređenje stanovanja i zajednice	X	X	X	X
6.1.	Stanovanje		X	X	X
6.2.	Razvoj zajednice			X	X
6.3.	Vodoopskrba	X		X	X
6.4.	Javna rasvjeta	X	X	X	X
7.	Zdravstvo	X			X
8.	Rekreacija, kultura i religija		X	X	
9.	Obrazovanje	X	X	X	X
9.1.	Predškolsko		X	X	
9.2.	Osnovno	X		X	X
9.3.	Srednje	X			X
9.4.	Poslije srednjeg	X			X
9.5.	Visoko	X			
10.	Socijalna zaštita	X	X	X	X

Izvor: Budak, J. et al., 2011, Deset tema o reformi javne uprave u Hrvatskoj, 2011. Ekonomski institut, Zagreb, str. 14.

Velikim gradovima, gradovima i djelomično općinama je prepuštena briga o većini javnih poslova iz samoupravnog djelokruga, dok je odgovornost županija usmjerena na srednje školstvo te na pokrivanje troškova održavanja ustanova zdravstvene i socijalne skrbi. Županije često preuzimaju nadležnosti za općine te izravno pružaju usluge (osnovno školstvo, prostorno i urbanističko planiranje). Sve općine i mali gradovi nisu u mogućnosti pružiti svojim građanima širi opseg javnih usluga te se za osnovno obrazovanje i urbano planiranje oslanjaju na županije, dok se za usluge predškolskog odgoja i obrazovanja oslanjaju na gradove. Usluge socijalne skrbi koje pružaju županije ograničene su na pomoć za podmirenje troškova stanovanja i pomoć za ogrjev.

Tablica 2. Obvezne funkcije lokalnih jedinica

Gradovi i općine	Veliki gradovi	Županije
Uređenje naselja i stanovanje	Uređenje naselja i stanovanje	Obrazovanje
Prostorno i urbanističko planiranje	Prostorno i urbanističko planiranje	Zdravstvo
Komunalno gospodarstvo	Komunalno gospodarstvo	Prostorno i urbanističko planiranje

Briga o djeci	Briga o djeci	Gospodarski razvoj
Socijalna skrb	Socijalna skrb	Promet i prometna infrastruktura
Primarna i zdravstvena zaštita	Primarna i zdravstvena zaštita	
Predškolski odgoj i obrazovanje	Predškolski odgoj i obrazovanje	Planiranje i razvoj mreže obrazovnih, zdravstvenih, socijalnih i kulturnih ustanova
Kultura, tjelesna kultura i šport	Kultura, tjelesna kultura i šport	
Zaštita potrošača	Zaštita potrošača	
Zaštita i unapređenje prirodnog okoliša	Zaštita i unapređenje prirodnog okoliša	
Protupožarna i civilna zaštita	Protupožarna i civilna zaštita	
Promet na području općine / grada	Promet na području velikog grada	
	Izdavanje građevinskih i lokacijskih dozvola	
	Održavanje javnih cesta	

Izvor: Mihalj, P. 2000, Fiskalni odnosi između središnje i lokalne vlasti u Republici Hrvatskoj, Politička misao, Zagreb, Vol XXXVII, no. 2, str. 199.

Javna uprava je suočena s rastućom potražnjom i očekivanjima stanovnika za zadovoljavanjem sve većeg broja različitih javnih potreba. Ograničeni proračuni i vlastiti kapaciteti ne omogućuju javnoj upravi da pruži sve javne usluge i javna dobra po istoj razini kvalitete. Vidljivo je da u Hrvatskoj nije izvršena dovoljno jasna podjela nadležnosti u provođenju javnih funkcija između središnje države, općina, gradova i županija. Odgovornosti se često međusobno preklapaju, dok je većina raspoloživih sredstva za provođenje javnih funkcija i financiranja razvoja u rukama središnje države. Iste nadležnosti su propisane za sve općine, gradove, velike gradove i županijska središta bez obzira na veličinu mjerenu brojem stanovnika, stupanj razvijenosti, fiskalni kapacitet, geografski položaj i sl.

Državno djelovanje usmjereno je na područje pronalaženja postupka odnosno mehanizma usmjerenog u postizanju što većeg stupnja ujednačenosti među regijama ili raznim jedinicama unutar jedne države. To podrazumijeva način raspodjele zadataka i mjera države na različite teritorijalne jedinice uz istovremeno reguliranje financijskih odnosa koji s time u vezi nastaju među njima. Njime se uređuju dva područja; raspodjela aktivnosti iz nadležnosti države - raspodjela rashoda tj. raspodjela državnih nadležnosti među teritorijalne jedinice i skup odredbi kojima se vrši uređivanje elemenata na osnovi kojih se raspodjeljuju prihodi koji će poslužiti da se financiraju određeni javni rashodi – izvrše zadaci iz nadležnosti države utvrđivanje financijskih sredstava potrebnih pojedinoj teritorijalnoj jedinici da izvrši zadatke koji su joj stavljeni u nadležnost (prihodi. Ciljevi su usmjereni na uspostavljanje ravnomyernosti i to u odnosu prema oporezivanju, obuhvatu zadovoljavanja javnih potreba i blagostanju. Potražnja za javnim dobrima varira zbog povijesnih, ekonomskih, topografskih, klimatskih, socijalnih, socioloških i demografskih razloga, pa se javljaju i razlike između urbanih i ruralnih stanovnika koje se ne smiju kvalitativno ni kvantitativno razlikovati u pojedinim regijama države. Blagostanju (per capita dohodak) očituje se u razlikama u stupnju – razini blagostanja i razlika u troškovima života regionalnih i lokalnih dijelova. Stoga je potreban određeni diferencirani raspored – raspodjela per capita dohotka (Ott et al., 2002).

Pod komunalnim djelatnostima u smislu Zakona o komunalnom gospodarstvu (NN br. 36/95, 70/97, 128/95, 57/00, 129/00, 59/01, 26/03, 82/04, 110/04, 178/04, 38/09, 79/09, 153/09, 49/11, 84/11, 90/11, 144/12, 94/13, 153/13, 147/14, 36/15) smatra se opskrba pitkom vodom, odvodnja i pročišćavanje otpadnih voda, prijevoz putnika u javnom prometu, odlaganje komunalnog otpada, održavanje javnih površina, održavanje nerazvrstanih cesta, tržnice na malo, obavljanje dimnjačarskih poslova te javna rasvjeta. Navedene komunalne djelatnosti može obavljati trgovačko društvo, javna ustanova i služba koju osniva lokalna jedinica te pravna i fizička osoba na temelju ugovora o koncesiji ili ugovora o povjeravanju komunalnih poslova.

### **2.3. FINANCIRANJE JEDINICA LOKALNE SAMOUPRAVE**

Zakonom o financiranju jedinica lokalne i područne (regionalne) samouprave (NN br. 117/93, 69/97, 33/00, 73/00, 127/00, 59/01, 107/01, 117/01,150/02, 147/03, 132/06, 26/07,73/08,25/12, 147/14, 100/15) uređeni su izvori sredstava i financiranje i poslova iz samoupravnog djelokruga županije, općine, grada. Jedinica lokalne i područne (regionalne) samouprave za obavljanje poslova iz samoupravnog djelokruga osigurava sredstva u svojem proračunu, te osigurava prihode razmjerne rashodima za obavljanje poslova iz samoupravnog djelokruga. Jedinica lokalne i područne (regionalne) samouprave stječe prihode iz vlastitih izvora, od zajedničkih poreza i od dotacija iz državnoga i županijskoga proračuna.

Općina, grad i županija imaju prihode kojima samostalno raspolažu i njima se koriste za obavljanje poslova iz svoga djelokruga. Prihodi općina, gradova i županija u osnovi trebaju biti razmjerni poslovima koje jedinice obavljaju. Sredstvima pomoći iz državnog proračuna osigurava se fiskalno izravnanje i pomoć za kapitalne projekte područja posebnog državnog interesa. Općina, grad i županija svake godine treba donijeti proračun i odluku o izvršavanju proračuna gdje će planirati prihode za podmirenje poslova i zadataka korisnika koji se financiraju iz njezina proračuna te osigurati redovito zakonito i učinkovito izvršavanje propisanih rashoda tijekom godine. Nakon isteka godine općina, grad i županija mora donijeti godišnji obračun prihoda kojim će dokazati način trošenja ubranih prihoda i izvršenje rashoda u odnosu na doneseni plan proračuna.

Proračun je akt jedinice samouprave kojim se procjenjuju njezini prihodi i primici te utvrđuju njezini rashodi i izdaci za jednu godinu. Proračun donosi predstavničko tijelo jedinice samouprave prije početka sljedeće kalendarske godine. Ako ne donese proračun, predstavničko tijelo mora donijeti odluku o privremenom financiranju za razdoblje od tri mjeseca. U protivnom Vlada RH raspušta predstavničko tijelo. Tijekom godine proračun se izvršava u skladu s odredbama odluke o izvršavanju proračuna preko jednog računa proračuna. Budući da se prati ostvarenje prihoda i izvršavanje rashoda, ako dođe do odstupanja u odnosu na planske parametre provodi se usklađivanje (smanjivanje ili povećanje) proračuna. Rebalans proračuna donosi predstavničko tijelo po istom postupku po kojem donosi proračun. Na kraju godine predstavničko tijelo jedinice samouprave donosi godišnji obračun proračuna u kojem se iskazuje ostvarenje planiranih prihoda i izvršenje

planiranih rashoda u odnosu na plan proračuna. On se objavljuje u službenom glasilu jedinice samouprave (Lukeš -Petrović, Masarić i Nikolov, 2005, str. 54).

Lokalne jedinice znatan dio rashoda financiraju u suradnji sa središnjom državom, koja osigurava dotacije iz državnog proračuna putem Ministarstva financija ili nadležnih ministarstava. Veća autonomija lokalnih jedinica vezana je za obavljanje komunalne djelatnosti, predškolski odgoj te kulturne, sportske i vjerske djelatnosti. Od 2001. dio odgovornosti za financiranje školstva, zdravstva, socijalne skrbi te vatrogastva država prenosi na lokalne jedinice. Pritom je središnja država prenijela ovlasti za financiranje samo dijela tih troškova, i to materijalnih, i rashoda za nabavu nefinancijske imovine.

Financiranje decentraliziranih funkcija preuzele su lokalne jedinice s najvećim fiskalnim kapacitetima. Od ukupnog broja lokalnih jedinica manje od 10% njih preuzelo je obvezu financiranja decentraliziranih funkcija (20 županija i 32 grada). Svi su oni preuzeli financiranje svih decentraliziranih funkcija. Dodatno, od 2002. godine financiranje vatrogastva preuzelo je još 86 općina i gradova. Zanimljivo, ukupni proračun 53 lokalne jedinice koje su preuzele financiranje većinu decentraliziranih funkcija čini oko 70% konsolidiranog proračuna svih lokalnih jedinica.

Tablica 3. Raspodjela ovlasti za utvrđivanje poreznih stopa

<i>Porezi</i>	<i>Središnja vlast</i>	<i>Lokalna vlast, autonomno</i>	<i>Lokalna vlast, ograničeno</i>
Zajednički na:			
dohodak	•		
dobit	•		
promet nekretnina	•		
Županijski na:			
nasljedstva i darove	•		
cestovna motorna vozila	•		
plovila	•		
automate za zabavne igre	•		
Općinski i gradski na:			
potrošnju			•
kuće za odmor			•
korištenje javnih površina		•	
neizgrađeno građevno zemljište			•
tvrtku ili naziv			•
prirez porezu na dohodak			•

Izvor: Ott, K. 2007, Javne financije u Hrvatskoj, treće promijenjeno izdanje, Institut za javne financije, Zagreb.

Lokalne jedinice imaju relativno malu autonomiju pri određivanju namjene sredstava. To pokazuje i struktura proračunskih rashoda lokalnih jedinica u kojima su glavni materijalni rashodi i rashodi za zaposlene. Najveći dio rashoda lokalnih jedinica odnosi se na komunalne djelatnosti, slijede rashodi za opće javne (administrativne) usluge te za obrazovanje. Znatnije su se povećale stavke koje se odnose na decentralizirane funkcije, posebice na zdravstvo i socijalnu skrb. Napomenimo da se rashodi za javni red i sigurnost odnose na financiranje vatrogasnih postrojbi, koje dio lokalnih jedinica od 2002. godine preuzima u svoj djelokrug.

Izvori prihoda jedinica samouprave jesu (Lukeš -Petrović, Masarić i Nikolov, 2005, str. 48):

- prihodi iz vlastitih izvora (prihodi od vlastite imovine, vlastitih poreza, novčane kazne, upravne pristojbe, komunalna naknada i druge naknade i doprinosi),
- zajednički prihodi - koji se dijele s državom (porez na dohodak, porez na dobit i porez na promet nekretnina),
- pomoći (iz državnoga i županijskoga proračuna) i

- primici od zaduživanja (bankarski krediti i vrijednosni papiri - municipalne obveznice).

Sve lokalne jedinice (općine, gradovi i županije) mogu se dugoročno zadužiti uzimanjem kredita na domaćem tržištu novca i kapitala isključivo za kapitalni projekt obnove i razvoja (investiciju) koji se financira iz njihova proračuna, na temelju odluke predstavničkog tijela Lokalne jedinice, uz prethodnu suglasnost Vlade. Uvjet za dugoročno zaduživanje ispunjavaju sve lokalne jedinice čiji su tekući prihodi veći od tekućih rashoda odnosno prihodi poslovanja veći od rashoda poslovanja Vlada i Ministarstvo financija od 2003. do 2007. uvode dodatno ograničenje te se lokalne jedinice mogu zadužiti do najviše 3% odnosno 2% ukupno ostvarenih prihoda poslovanja svih lokalnih jedinica.

Zaduživanje lokalnih jedinica u Republici Hrvatskoj propisanom je Zakonom o proračunu (NN br. 87/08, 136/12, 15/15) i godišnjim zakonima o izvršavanju državnog proračuna Republike Hrvatske. Lokalne jedinice mogu se zaduživati uzimanjem kredita, zajmova i izdavanjem vrijednosnih papira. Sustav lokalne samouprave temelji na načelima Supsidijarnosti i solidarnosti. Načelo supsidijarnosti znači da se pri određivanju djelokruga prednost daje onoj razini vlasti koja je najbliža građanima i koja može učinkovito i djelotvorno obaviti povjerene poslove. Načelo solidarnosti obvezuje državu da financijski pomaže slabijim jedinicama lokalne samouprave. Pravo na samoupravu građani ostvaruju neposredno (putem referenduma, zborova i sl.) i posredno (putem izabranih predstavnika u tijelima samoupravne jedinice).

### **3. LOKALNA SAMOUPRA NA PRIMJERU GRADA RIJEKE**

#### **3.1. OPĆENITO O GRADU RIJECI**

Rijeka je grad u Hrvatskoj i administrativno središte Primorsko-goranske županije. Grad Rijeka s okolicom (bivša općina Rijeka - Kastav, Viškovo, Grobnik, Kostrena, Bakar) ima preko 250.000 stanovnika. Grad se još u 19. stoljeću zbog svog idealnog geografskog položaja i dubine mora u Kvarnerskom zaljevu, razvio u jednu od najvećih srednjoeuropskih luka i moćno industrijsko središte. Rijeka je bila značajna i kao jedno od najvažnijih financijskih središta bivše Jugoslavije. Početkom devedesetih dolazi do propasti industrije i naglog smanjenja lučkog prometa pa se u novom mileniju Rijeka počinje okretati razvoju turizma i uslužnog sektora (<http://www.lokalpatrioti-rijeka.com/upoznaj-rijeku/povijest-rijeka>, 1.11.2014).

Popis stanovnika iz 2011. godine pokazuje da u Rijeci ima 128.624 stanovnika, od toga 60.951 muškarac i 67.673 žene. U dobnoj strukturi prevladavaju stanovnici od 55 do 59 godina (10.778 stanovnika), stanovnici od 50 do 54 godine (10.252 stanovnika) te stanovnici od 60 do 64 godine (9.817 stanovnika). Stanovnika u dobi od 30 do 34 godine ima 9.286. Prosječna starost stanovništva u Rijeci je 44,5 godina. Grad Rijeka zauzima površinu od 13.600 ha, a od toga na kopneni dio otpada 4.355 ha. Taj prostor nije dovoljno velik za razvojne potencijale grada, što daje jednu od najvećih gustoća naseljenosti u ovom dijelu Europe, od 2.923 stanovnika po km<sup>2</sup>. Primorsko-goranska županija, prema popisu stanovnika iz 2011. godine, ima 296.123 stanovnika, s prosječnom gustoćom naseljenosti od 82,55 stanovnika na km<sup>2</sup>.

Grad Rijeka, smješten uz Kvarnerski zaljev, ima iznimno dobar geografski položaj, što je njegova najveća komparativna prednost i preduvjet za razvoj pomorskoga gospodarstva, kao i svih djelatnosti vezanih uz more. Rijeka je kopnom i morem najkraća poveznica Srednje i Srednjoistočne Europe sa prekomorskim destinacijama, a kvalitetom usluge izravno parira lukama sjevernog Jadrana u servisu svih vrsta tereta. Najvažniji prometni pravci za riječku luku su Paneuropski koridori V i njegov ogranak B i koridor X. Prometni pravac kojem gravitira mađarsko, češko, slovačko tržište i tržište Južne Poljske u najvećem je dijelu



usmjeren na prometnicu Rijeka – Zagreb – Budimpešta na V/B koridoru. Krajem XX. stoljeća Rijeka je razvijeno urbano i industrijsko središte kao i središte raznih razvojnih inicijativa koje igraju važnu ulogu u ukupnom razvoju Republike Hrvatske. Postaje sjedište novoosnovane Riječko-senjske nadbiskupije i metropolije te sveučilišta ([http://www.visitrijeka.hr/Sve\\_o\\_Rijeci/Rijeka\\_kroz\\_povijest/Na\\_prijelazu\\_stoljeca](http://www.visitrijeka.hr/Sve_o_Rijeci/Rijeka_kroz_povijest/Na_prijelazu_stoljeca), 1.11.2014).

### **3.2. USTROJSTVO LOKALNE SAMOUPRAVE GRADA RIJEKA**

Zakon o lokalnoj i područnoj (regionalnoj) samoupravi određuje pojam grada kao jedinice lokalne samouprave u kojoj je sjedište županije, te svako mjesto koje ima više od 10.000 stanovnika i predstavlja urbanu, povijesnu, prirodnu, gospodarsku i društvenu cjelinu. Jedinice lokalne samouprave samostalne su u odlučivanju u poslovima iz svoga samoupravnog djelokruga u skladu s Ustavom Republike Hrvatske i zakonom. Samoupravni djelokrug jedinica lokalne samouprave definiran je zakonom. Zakon veliki grad definira kao jedinicu lokalne samouprave koja je ujedno gospodarsko, financijsko, kulturno, zdravstveno, prometno i znanstveno središte razvitka šireg okruženja i ima više od 35.000 stanovnika.

Grad Rijeka je jedinica lokalne samouprave na području utvrđenom Zakonom o područjima županija, gradova i općina u Republici Hrvatskoj. Naziv jedinice lokalne samouprave je Grad Rijeka. Sjedište Grada Rijeka je u Rijeci, Korzo 16. Grad Rijeka je pravna osoba. Grad Rijeka ima grb, zastavu i svečanu pjesmu. Grbom, zastavom i svečanom pjesmom predstavlja se Grad Rijeka i izražava se pripadnost Gradu Rijeci. Potanji opis grba i zastave Grada Rijeke te način njihove uporabe i zaštite utvrđuju se odlukom koju donosi Gradsko vijeće u skladu sa zakonom i Statutom Grada Rijeke. Grb grada Rijeke temelji se na grbu kojeg je 6. lipnja 1659. hrvatski kralj i austrijski car Leopold I. dodijelio Rijeci.

Grad Rijeka, kao veliki grad sukladno zakonskom određenju, u svome samoupravnom djelokrugu obavlja poslove od lokalnog značenja kojima se neposredno ostvaruju potrebe građana. To su poslovi koji se odnose na uređenje naselja i stanovanje, prostorno i urbanističko planiranje, komunalno gospodarstvo, brigu o djeci, socijalnu skrb, primarnu zdravstvenu zaštitu, odgoj i obrazovanje, kulturu, tjelesnu kulturu i sport, zaštitu potrošača, zaštitu i unapređenje prirodnog okoliša, protupožarnu i civilnu zaštitu, promet na svom

području, održavanje javnih cesta, izdavanje građevinskih i lokacijskih dozvola te provedbu dokumenata prostornog uređenja i ostale poslove sukladno posebnim zakonima.

Grad Rijeka surađuje s općinama i gradovima na području Primorsko-goranske županije i s Primorsko-goranskom županijom radi ostvarivanja zajedničkih interesa na unapređenju gospodarskog i društvenog razvitka. Poslove iz samoupravnog djelokruga Grada Rijeke obavljaju tijela Grada Rijeke i upravna tijela Grada Rijeke. Poslove obavljaju i tijela mjesne samouprave te ustanove i trgovačka društva osnovana radi obavljanja javnih službi u Gradu Rijeci, u skladu s posebnim zakonima. Obavljanje poslova iz samoupravnog djelokruga može se povjeriti i drugim pravnim i fizičkim osobama u skladu s posebnim zakonom.

### **3.3. TIJELA GRADA RIJEKA**

Tijela Grada Rijeka su Gradsko vijeće i Gradonačelnik. Gradonačelnik i Gradsko vijeće upravljaju i raspoložu imovinom Grada i njegovim prihodima i rashodima postupajući po načelima dobrog gospodarenja.

#### **3.3.1. GRADSKO VIJEĆE**

Gradsko vijeće predstavničko je tijelo građana grada Rijeka i tijelo lokalne samouprave koje donosi akte u okviru djelokruga Grada Rijeka te obavlja druge poslove u skladu s Ustavom, zakonom i Statutom Grada Rijeka. Gradsko vijeće ima 35 članova. Zastupljenost autohtone talijanske nacionalne manjine u Gradskom vijeću osigurava se biranjem jednog člana Gradskog vijeća iz reda pripadnika talijanske nacionalne manjine. Gradsko vijeće ima predsjednika i dva potpredsjednika koje bira većinom glasova svih članova Gradskog vijeća iz reda svojih članova na način utvrđen Poslovníkom Gradskog vijeća. Jedan od potpredsjednika Gradskog vijeća bira se iz reda pripadnika nacionalnih manjina (<http://www.rijeka.hr/gradsko-vijece>, 1.11.2014).

Djelokrug rada Gradskog vijeća (<http://www.rijeka.hr/Default.aspx?sec=605>, 15.11.2014):

- donosi Statut Grada Rijeka,
- donosi odluke i druge opće akte kojima se uređuju pitanja iz samoupravnog djelokruga Grada Rijeka,
- donosi proračun, odluku o izvršavanju proračuna te polugodišnji i godišnji izvještaj o izvršenju proračuna,
- nadzire ukupno materijalno i financijsko poslovanje Grada Rijeka,
- donosi smjernice razvoja Grada Rijeka,
- utvrđuje programe razvoja pojedinih djelatnosti i javnih potreba od značaja za Grad Rijeku
- donosi dokumente prostornog uređenja Grada Rijeka,
- donosi Poslovník Gradskog vijeća,
- bira i razrješuje predsjednika i potpredsjednike Gradskog vijeća,
- osniva radna tijela Gradskog vijeća,

- bira i razrješuje predsjednike, potpredsjednike i članove radnih tijela Gradskog vijeća,
- imenuje, bira i razrješuje osobe određene zakonom, drugim propisima i ovim Statutom,
- raspisuje referendum o razrješenju gradonačelnika i njegovih zamjenika u slučajevima određenim zakonom,
- uređuje ustrojstvo i djelokrug upravnih tijela Grada Rijeke,
- osniva javne ustanove i druge pravne osobe za obavljanje gospodarskih, društvenih, komunalnih i drugih djelatnosti od interesa za Grad Rijeku te odlučuje o njihovim statusnim promjenama i preoblikovanjima u skladu sa zakonom,
- odlučuje o prijenosu i preuzimanju osnivačkih prava u skladu s posebnim zakonima,
- odlučuje o stjecanju i prijenosu (kupnji i prodaji) dionica, odnosno udjela Grada Rijeke u trgovačkim društvima kojih je Grad Rijeka osnivač,
- određuje predstavnike Grada Rijeke u skupštinama trgovačkih društava kojih je Grad Rijeka osnivač, kada je tako određeno aktom o osnivanju trgovačkog društva,
- odlučuje o stjecanju i otuđivanju pokretnina i nekretnina Grada Rijeke čija pojedinačna vrijednost prelazi iznos od 1.000.000 (jedan milijun) kuna,
- odlučuje o davanju suglasnosti za zaduženje i davanju jamstva za ispunjenje obveza pravnim osobama u većinskom izravnom ili neizravnom vlasništvu Grada Rijeke i ustanovama čiji je osnivač Grad Rijeka iznad iznosa od 10.000.000 (deset milijuna) kuna,
- odlučuje o zajedničkom obavljanju poslova iz samoupravnog djelokruga s drugim jedinicama lokalne samouprave,
- dodjeljuje javna priznanja Grada Rijeke,
- odlučuje o osnivanju, odnosno pristupanju Grada Rijeke udruzi gradova te uspostavljanju suradnje Grada Rijeke s lokalnim i regionalnim jedinicama drugih država,
- raspisuje referendum za područje Grada Rijeke,
- donosi pojedinačne i druge akte iz samoupravnog djelokruga Grada Rijeke u skladu sa zakonom,
- obavlja i druge poslove koji su mu zakonom, drugim propisom ili Statutom Grada Rijeke stavljeni u nadležnost.

Sastav, broj članova, djelokrug i način rada odbora utvrđuju se Poslovníkom Gradskog vijeća. Gradsko vijeće može odlukom osnovati i druge stalne ili povremene odbore i druga radna

tijela. Sastav, broj članova, djelokrug i način rada Odbora za javna priznanja Grada Rijeke utvrđuje se odlukom Gradskog vijeća kojom se uređuju javna priznanja

### **3.3.2. GRADONAČELNIK**

Gradonačelnik zastupa Grad i nositelj je izvršne vlasti. Gradonačelnik se bira na neposrednim izborima na vrijeme od četiri godine, sukladno Zakonu o izborima općinskih načelnika, gradonačelnika, župana i gradonačelnika Grada Zagreba. Gradonačelnik ima dva zamjenika koji se biraju zajedno i istovremeno s Gradonačelnikom. Gradonačelnika u slučaju duže odsutnosti ili drugih razloga spriječenosti u obavljanju dužnosti zamjenjuje jedan od zamjenika kojeg odredi gradonačelnik.

Djelokrug rada gradonačelnika (<http://www.rijeka.hr/Ogradonacelniku>, 1.11.2014):

- utvrđuje i podnosi prijedloge općih akata koje donosi Gradsko vijeće te donosi opće i pojedinačne akte kada je na to ovlašten propisima,
- izvršava ili osigurava izvršavanje općih akata Gradskog vijeća,
- predlaže Gradskom vijeću donošenje proračuna, odluke o izvršavanju proračuna te polugodišnjeg i godišnjeg izvještaja o izvršenju proračuna te je odgovoran za planiranje i izvršavanje proračuna,
- upravlja nekretninama i pokretninama u vlasništvu Grada Rijeke kao i приходima i rashodima Grada Rijeke u skladu sa zakonom, Statutom i općim aktima Grada Rijeke,
- odlučuje o stjecanju i otuđivanju pokretnina i nekretnina Grada Rijeke čija pojedinačna vrijednost ne prelazi iznos od 1.000.000 (jedan milijun) kuna,
- usmjerava djelovanje upravnih tijela Grada Rijeke u obavljanju poslova iz njihovog samoupravnog djelokruga te obavlja nadzor nad zakonitošću njihovog rada,
- imenuje i razrješava pročelnike upravnih tijela Grada Rijeke,
- odgovara za zakonitost rada upravnih tijela Grada Rijeke,
- odgovoran je za uspostavu, razvoj i provedbu sustava unutarnjih financijskih kontrola (financijsko upravljanje i kontrole te unutarnja revizija) u Gradu Rijeci,
- podnosi Gradskom vijeću odgovarajuća izvješća,
- obavlja nadzor nad zakonitošću rada tijela mjesnih odbora,
- zaključuje ugovore i druge pravne poslove u skladu sa zakonom i drugim propisima,
- odgovoran je središnjim tijelima državne uprave za obavljanje poslova državne uprave prenijetih u djelokrug tijela Grada Rijeke,

- obavlja druge poslove koji su mu stavljeni u nadležnost zakonom, Statutom Grada Rijeke, općim aktima Grada Rijeke ili drugim propisima.

Gradonačelnik može odlukom obavljati pojedinih poslova iz svog djelokruga povjeriti zamjenicima gradonačelnika. Pri obavljanju povjerenih poslova zamjenici su dužni pridržavati se uputa gradonačelnika. Izvršne poslove iz samoupravnog djelokruga Grada Rijeke propisane Statutom Grada obavlja sukladno ovlaštenjima utvrđenim u Zakonu o lokalnoj i područnoj (regionalnoj) samoupravi te čitavom nizu posebnih zakona kojima se uređuju pojedine djelatnosti: prostorno i urbanističko uređenje i planiranje, komunalno gospodarstvo, predškolski odgoj i obrazovanje, primarna zdravstvena zaštita i socijalna skrb, kultura, sport i tehnička kultura, zaštita i unapređenje prirodnog okoliša, protupožarna i civilna zaštita, promet na gradskom području te ostale djelatnosti.

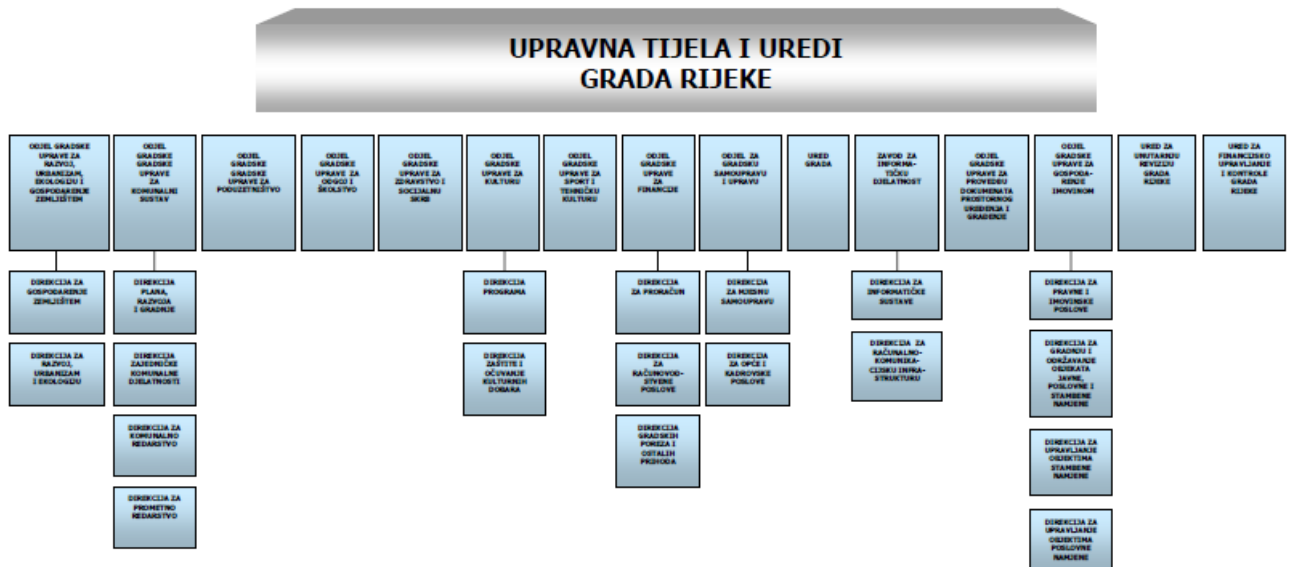
### **3.4. UPRAVNA TIJELA**

Za obavljanje poslova iz samoupravnog djelokruga Grada Rijeke kao i poslova državne uprave prenijetih na Grad Rijeku ustrojavaju se upravna tijela Grada Rijeke. Ona se osnivaju i ukidaju odlukom Gradskog vijeća kojom se uređuje njihovo ustrojstvo, djelokrug i druga pitanja značajna za njihov rad. Upravna tijela ustrojavaju se kao upravni odjeli i službe.

Upravna tijela, u okviru prava i dužnosti Grada Rijeke, pripremaju prijedloge odluka i drugih općih akata, neposredno izvršavaju opće i pojedinačne akte koje donose Gradsko vijeće i Gradonačelnik, prate stanje u upravnim područjima za koja su osnovana, rješavaju u upravnim stvarima, nadziru provođenje općih akata Gradskog vijeća, poduzimaju mjere za koje su ovlaštena općim aktima Gradskog vijeća te obavljaju i druge poslove. U obavljanju poslova dužna su raditi po smjernicama i preporukama Gradskog vijeća i Gradonačelnika. U okviru samoupravnog djelokruga Grad Rijeku osigurava obavljanje javnih službi koje zadovoljavaju svakodnevne potrebe građana na području komunalnih, gospodarskih, društvenih te drugih djelatnosti, u skladu sa zakonom.

Sastav, broj članova, djelokrug i način rada odbora utvrđuju se Poslovníkom Gradskog vijeća. Gradsko vijeće može odlukom osnovati i druge stalne ili povremene odbore i druga radna tijela.

Shema 1. Upravna tijela i uredi Grada Rijeke



Izvor: Strategija razvoja Grada Rijeke za razdoblje 2014.–2020. godine, Grad Rijeka, rujan 2013., str. 107.

Gradska uprava ima trinaest Odjela i dva Ureda smještenih na pet lokacija. To su:

1. Odjel za financije
2. Odjel za kulturu
3. Odjel za zdravstvo i socijalnu skrb
4. Odjel gradske uprave za komunalni sustav
5. Odjel gradske uprave za razvoj, urbanizam, ekologiju i gospodarenje zemljištem
6. Odjel gradske uprave za gospodarenje imovinom
7. Odjel gradske uprave za poduzetništvo
8. Odjel gradske uprave za provedbu dokumenata prostornog uređenja i građenje
9. Odjel gradske uprave za odgoj i školstvo
10. Odjel gradske uprave za sport i tehničku kulturu
11. Odjel za gradsku samoupravu i upravu
12. Komunalno redarstvo
13. Prometno redarstvo
14. Ured za unutarnju reviziju
15. Ured za financijsko upravljanje i kontrole Grada Rijeke



Riječki gradski sustav zapošljavao je krajem svibnja 2013. godine približno 4.800 djelatnika. Najveći je dio bio zaposlen u ustanovama odgoja i obrazovanja (39%) te u gradskim komunalnim i trgovačkim društvima (37%), u gradskoj upravi i ustanovama u kulturi bilo je zaposleno oko 9% djelatnika u svakoj, a ostatak se odnosi na ostale unutar sustava. U Gradu Rijeci su na dan 1. lipnja 2013. godine ukupno zaposlena 454 službenika i namještenika (u koji broj nisu uključeni dužnosnici), od toga: 438 službenika i namještenika na neodređeno vrijeme, 15 službenika na određeno vrijeme i 1 vježbenik. Na dan 1. lipnja 2013. godine u gradskoj upravi se na stručnom osposobljavanju za rad bez zasnivanja radnog odnosa nalazilo 29 osoba, a u tijeku je odobravanje zahtjeva od strane Hrvatskog zavoda za zapošljavanje za još 13 osoba.

### **3.5. IMOVINA I PRORAČUN GRADA RIJEKE**

Proračun jedinice lokalne i područne (regionalne) samouprave akt je kojim se procjenjuju prihodi i primici te utvrđuju rashodi i izdaci za jednu godinu, a omogućava financiranje poslova i programa koje obavljaju upravna tijela jedinice lokalne samouprave radi ostvarivanja javnih potreba i prava građana koja se temeljem zakonskih propisa financiraju iz javnih prihoda.

Rashodi i izdaci proračuna u posljednjih nekoliko godina izvršavali su se u skladu sa smanjenim fiskalnim mogućnostima proračuna te su na brojnim stavkama rashoda poduzimane mjere štednje kao što su rashodi za zaposlene i materijalni rashodi, istovremeno vodeći brigu da se ne ugroze stečena prava i standardi, posebice najosjetljivijih skupina građana.

Ukupna imovina Grada Rijeke na dan 31. prosinca 2012. godine iznosila je 7,11 milijardi kuna, što je povećanje od 1,46 milijardi ili 22,6% u odnosu na kraj 2009. godine. S krajem 2012. godine Grad Rijeka u svom vlasništvu i evidencijama ima 24 objekta dječjih vrtića, 20 osnovnih škola, 11 objekata srednjih škola, 26 objekata i prostora kulture, 30 objekata i prostora zdravstva, 11 objekata i prostora socijalne skrbi, 72 objekta i prostora sporta i tehničke kulture te 27 prostora mjesnih odbora. Grad Rijeka vlasnik je i objekata na grobljima, komunalne infrastrukture, 20 fontana te 1.525.497 m<sup>2</sup> zelenih površina, s 285 dječja igrališta i ostale imovine. Grad u svojem vlasništvu krajem 2012. godine ima i 1.739 poslovnih prostora ukupne površine 196.547,76 m<sup>2</sup>, 2.032 stana ukupne površine 98.224,13 m<sup>2</sup> te 7.539 zemljišnih čestica ukupne površine 6.197.974,89 m<sup>2</sup>.

Na dan 31.12.2012. godine Grad Rijeka imao je 5,8 milijardi kuna nefinancijske imovine i 1,3 milijarde financijske imovine. U Pasivi bilance iskazani su vlastiti izvori od 6,5 milijardi kuna i 639 tisuća kuna obveza (Strategija razvoja Grada Rijeke za razdoblje 2014.–2020. godine, 2013, str. 102).

Člankom 45. stavkom 9. Zakona o financiranju jedinica lokalne i područne (regionalne) samouprave (Narodne novine br. 117/93, 69/97, 33/00, 73/00, 127/00, 59/01,

107/01, 117/01, 150/02, 147/03, 132/06 i 73/08) propisano je da jedinicama lokalne i područne (regionalne) samouprave pripadaju zajednički porezi u postocima utvrđenim citiranim Zakonom ostvareni na njihovu području.

Tablica 4. Raspodjela zajedničkih poreza

<b>Raspodjela poreza na dohodak</b>	Od 10.09.2015.
<b>Udio</b> Gradovi / općine	60%
udio županije	<b>16,5%</b>
udjeli za decentralizirane funkcije:	<b>6%</b>
<b>udio pozicije za pomoći izravnanja za decentralizirane funkcije</b>	16 %
<b>udio pozicije za pomoći za projekte sufinancirane sredstvima europskih strukturnih i investicijskih fondova čiji su nositelji općine, gradovi i županije, odnosno pravne osobe u njihovu većinskom vlasništvu ili suvlasništvu i ustanovama čiji su osnivači</b>	1,5%
Općina, grad, županija i Grad Zagreb Grad	
<b>osnovno školstvo</b>	1,9%
<b>srednje školstvo</b>	1,3%
<b>Socijalna skrb</b>	0,2%
<b>Domovi za starije i nemoćne</b>	0,6 %
<b>Zdravstvo</b>	1 %
<b>javne vatrogasne postrojbe</b>	1 %

Izvor: <http://www.mfin.hr/hr/raspodjela-poreza-na-dohodak-temeljem-zakona-o-financiranju-jlprs>, 15.11.2014.

Tablica 5. Prihodi i rashodi, 2014-2016.

<b><u>VRSTA PRIHODA</u></b>	<b><u>PRORAČU N 2014</u></b>	<b><u>PRORAČU N 2015</u></b>	<b><u>PRORAČU N 2016</u></b>
<b>UKUPNI PRIHODI (6+7)</b>	<b>808.278.000</b>	<b>799.539.800</b>	<b>780.442.000</b>
PRIHODI POSLOVANJA	699.728.000	708.630.800	693.712.000
PRIHODI OD POREZA	384.450.000	392.738.800	402.685.000
Porez i prirez na dohodak	354.370.000		
Porezi na imovinu	20.040.000		
Porezi na robu i usluge	10.040.000		
POMOĆI IZ INOZEMSTVA(DAROVNICE) I OD SUBJEKATA UNUTAR OPĆEG PRORAČUNA	33.977.966	43.609.866	33.475.966
Pomoći od međunarodnih org. Te institucija i tijela EU	1.690.500		
Pomoći iz proračuna	8.829.000		
Pomoći od ostalih subjekata unutar općeg proračuna	10.888.500		
Pomoći izravnavanja za decentralizirane funkcije	12.569.966		
PRIHODI OD IMOVINE	127.312.300	126.602.300	119.792.300
Prihodi od financijske imovine	7.365.300		
Prihodi od nefinancijske imovine	119.947.000		
PRIHODI OD UPRAVNIH, ADMINISTRATIVNIH PRISTOJBI, PRISTOJBI PO POSEBNIM PROPISIMA	140.425.000	131.546.000	128.627.000
I NAKNADA			
Upravne i administrativne pristojbe	6.010.000		
Prihodi po posebnim propisima	13.663.000.		
Komunalni doprinosi i naknade	120.752.000		
PRIHODI OD PRODAJE PROIZVODA I ROBE TE	2.431.000	410.000	230.000
PRUŽENIH USLUGA I PRIHODI OD DONACIJA			
Donacije od pravnih i fizičkih osoba izvan općeg Proračuna	2.431.000		
KAZNE, UPRAVNE MJERE, I OSTALI PRIHODI	11.131.734	13.723.834	8.901.734
Kazne i upravne mjere	2.050.000		
Ostali prihodi	9.081.734		
PRIHODI OD PRODAJE NEFINANCIJSKE IMOVINE	108.550.000	90.909.000	86.730.000
PRIHODI OD PRODAJE NEPROIZVEDENE DUGOTRAJNE IMOVINE	68.790.000	69.215.000	62.725.000
Prihodi od prodaje materijalne imovine-prirodnih Bogatstava	53.679.000		
prihodi od prodaje nematerijalne imovine	15.111.000		
PRIHODI OD PRODAJE PROIZVEDENE DUGOTRAJNE IMOVINE	39.760.000	21.694.000	24.005.000
prihodi od prodaje građevinskih objekata	39.760.000		

<b>VRSTE RASHODA</b>	<b>PRORAČUN 2014</b>	<b>PRORAČUN 2015</b>	<b>PRORAČUN 2016</b>
UKUPNI RASHODI	732.937.000	732.616.200	703.334.200
RASHODI POSLOVANJA	611.393.517	612.336.717	606.502.017
RASHODI ZA ZAPOSLENE	188.051.820	190.409.770	191.117.090
Plaće (bruto)	156.005.250		
Ostali rashodi za zaposlene	5.900.400		
Doprinosi na plaće	26.146.170		
MATERIJALNI RASHODI	234.957.745	237.322.195	237.955.675
Naknade troškova zaposlenima	6.368.683		
Rashodi za materijal i energiju	26.772.309		
Rashodi za usluge	189.952.444		
Naknade troškova osobama izvan radnog odnosa	304.571		
ostali nespomenuti rashodi poslovanja	11.559.738		
FINANCIJSKI RASHODI	26.962.152	23.699.452	19.978.752
Kamate za izdane vrijednosne papire	4.237.000		
Kamate za primljene kredite i zajmove	17.748.500		
Ostali financijski rashodi	4.976.652		
SUBVENCije	31.401.000	29.168.000	29.259.000
Subvencije trg.društvima u javnom sektoru	28.469.000		
Subvencije trg.društvima,poljoprivrednicima i obrtnicima izvan javnog sektora	2.932.000		
POMOĆI DANE U INOZEMSTVO I UNUTAR OPĆEG PRORAČUNA	3.580.000	3.710.000	2.980.000
Pomoći unutar općeg proračuna	3.580.000		
NAKNADE GRAĐANIMA I KUĆANSTVIMA NA TEMELJU OSIGURANJA I DR. NAKNADE			
Ostale naknade građanima i kućanstvima iz proračuna	33.364.000	34.425.000	34.425.000
Ostali rashodi za zaposlene	93.076.800	93.602.300	90.786.500
tekuće donacije	46.391.500		
Kapitalne donacije	7.433.000		
Izvanredni rashodi	1.500.000		
Kapitalne pomoći	37.752.300		
RASHODI ZA NABAVU NEFINANCIJSKE IMOVINE	121.543.483	111.279.483	96.832.183
RASHODI ZA NABAVU NEPROIZVEDENE IMOVINE	23.107.000	15.100.000	17.631.000
DUGOTRAJNE IMOVINE			
Materijalna imovina-prirodna bogatstva	20.201.000		
Nematerijalna imovina	2.906.000		
RASHODI ZA NABAVU PROIZVEDENE IMOVINE	64.673.800	33.793.800	23.825.000
DUGOTRAJNE IMOVINE			
Građevinski objekti	44.770.000		
Postrojenja i oprema	8.270.800		
Knjige, umjetnička djela i ostale izložbene vrijednosti	543.000		
Nematerijalna proizvedena imovina	11.090.000		
RASHODI ZA DODATNA ULAGANJA NA NEFINANCIJSKOJ IMOVINI	33.762.683	62.385.683	55.376.183
Dodatna ulaganja na građevinskim objektima	20.457.683		
Dodatna ulaganja ua ostalu nefinancijsku imovinu	13.305.000		

Izvor: <http://www.mfin.hr/hr/ostvarenje-proracuna-jlprs-za-period-2014-2016>, 15.11.2014

Gradsko vijeće Grada Rijeke usvojilo je Izvješće o izvršenju proračuna za 2014. godinu. Prema Izvješću prihodi su ostvareni u iznosu od 682.769.100 kuna ili 83,7% godišnjeg plana, što je 1,7% manje u odnosu na ostvarene prihode u 2013. godini, a rashodi su za 25 milijuna kuna veći od prihoda. Donesen je i Plan zaštite i spašavanja te izmjene Plana mreže dječjih vrtića na području grada Rijeke. Dugoročno zaduživanje jedinice lokalne samouprave za investicije, kao i izdavanje jamstava uređeno je Zakonom o proračunu i Pravilnikom o postupku zaduživanja te davanju jamstava i suglasnosti jedinicama lokalne i područne (regionalne) samouprave.

U nastavku se u tablici daje pregled stanja duga po osnovi prije primljenih kredita, zajmova, izdanih gradskih obveznica i jamstva na dan 31. svibnja 2013. godine.

**Tablica 6.** Stanje duga (glavnica i kamate) Grada Rijeke na dan 31. svibnja 2013. u kunama

<b>Red. broj</b>	<b>Zaduženje</b>	<b>Stanje duga na dan 31.12.2012.</b>	<b>Stanje duga na dan 31.5.2013.</b>
<b>I.</b>	<b>Kredit</b>	<b>8.880.854</b>	<b>6.641.180</b>
	Kredit	8.880.854	6.641.180
	Erste&Steiermarkische Bank		
<b>II.</b>	<b>Obveznice</b>	<b>142.995.530</b>	<b>131.027.380</b>
	Municipalne obveznice	142.995.530	131.027.380
<b>III.</b>	<b>Robni zajmovi</b>	<b>336.874.762</b>	<b>321.727.898</b>
	Robni zajam od Agencije za društveno poticanu stanogradnju Grada Rijeke	66.164.454	63.808.178
	Robni zajam od TD Rijeke sport	149.590.124	148.010.393
	Robni zajam od TD Rijeke promet	121.120.184	109.909.327
<b>IV.</b>	<b>ŽCGO Marišćina</b>	<b>107.059.797</b>	<b>107.059.797</b>
	Zajam Ministarstva financija	23.311.179	23.311.179
	Jamstvo u korist Ministarstva financija za zajam TD Ekoplus	83.748.618	83.748.618
	<b>Ukupno:</b>	<b>595.810.943</b>	<b>566.456.255</b>

Izvor: Strategija razvoja Grada Rijeke za razdoblje 2014.–2020. godine, Grad Rijeka, rujan 2013., str. 103.

Iz tablice je vidljivo da ukupan dug smanjen u 2013. godini za 5%, a iznosio je 566 milijuna kuna. Najveći iznos duga odnosi se na robne zajmove (57% ili 321,7 milijuna kuna), dok je najmanji dug bio prema kreditu Erste&Steiermarkische Bank, samo 1% odnosno 6,6 milijuna kuna.

### **3.6. e- POSLOVANJE LOKALNE SAMOUPRAVE GRADA RIJEKE**

Grad Rijeka je već dugi niz godina prepoznat kao jedinica lokalne samouprave koja promiče globalne tehnološke trendove u području informacijsko-komunikacijskih tehnologija (ICT) i njihove primjene u radu jedinica lokalne samouprave. Realiziranim aktivnostima i projektima Grada, temeljenima na ICT-u, računalna, informacijska i elektroničko-komunikacijska infrastruktura postale su sastavni dio riječke gradske infrastrukture. Stručno tijelo gradske uprave, Zavod za informatičku djelatnost, osigurava visoku raspoloživost elektroničke informacijske i komunikacijske infrastrukture, nužne za efikasan rad upravnih tijela Grada, komunalnih i trgovačkih društva te ustanova Grada Rijeke.

Gradska uprava, komunalna i trgovačka društva te ustanove Grada koriste usluge suvremenoga Podatkovnog centra i komunikacijskog čvorišta koje omogućava visoku dostupnost, fleksibilnost i skalabilnost pružanja informatičkih i komunikacijskih usluga. Centar se temelji na modernoj, tehnološki najnaprednijoj poslužiteljskoj infrastrukturi koja putem tehnologije virtualizacije omogućava maksimalno korištenje hardverskih resursa uz minimalnu potrošnju električne energije. Komunikacijsko čvorište Podatkovnog centra povezuje sve lokacije gradske uprave te većinu lokacija komunalnih i trgovačkih društava te ustanova Grada, a redundantne komunikacijske veze prema internetu osiguravaju visoku raspoloživost pružanja elektroničkih usluga internim korisnicima i građanima. Raspoloživost sustava izrazito je visoka, a rezultat je ulaganja u prava korištenja suvremenih tehnoloških platformi renomiranih proizvođača te kontinuiranoga preventivnog i interventnog održavanja (Strategija razvoja Grada Rijeke za razdoblje 2014.–2020. godine, 2013, str. 37).

Razvojne potrebe grada Rijeke očituju se u slijedećem (Strategija razvoja Grada Rijeke za razdoblje 2014.–2020. godine, 2013, str. 91):

- Povezivanje gradskih web-portala na zajedničkoj platformi za upravljanje sadržajem
- Optimizacija korištenja ljudskih i financijskih resursa u kreiranju sadržaja na portalima, u održavanju portala i njihovu smještaju
- Pristupačnost e-usluga za građane, s ciljem povećanja njihove iskorištenosti
- Povećanje i isticanje sadržaja e-demokracije radi povećanja uključenosti građana u donošenje odluka
- Prilagodba portala korištenju putem različitih uređaja
- Poticanje stvaranja odnosa prema gradu s obzirom na njegov identitet, konkurentske prednosti i vrijednosti
- Daljnje širenje komunikacije putem društvenih mreža

Temelj elektroničke informacijske infrastrukture Grada je Integralni informacijski sustav Grada Rijeke koji se stalno razvija i unapređuje. Sustav se temelji na jedinstvenom modelu podataka i jedinstvenoj tehnološkoj platformi, čime se stvaraju pretpostavke za unapređenje poslovnih procesa gradske uprave. Elektroničko uredsko poslovanje (e-Ured) uvedeno je u rad svih odjela gradske uprave. Proširuje se i unapređuje dvosmjerna komunikacija sa strankama putem interneta i SMS-poruka, čime se povećava transparentnost rada upravnih tijela. Na zajedničkim podatkovnim temeljima, u suradnji s komunalnim društvima, uvode se u rad aplikativna rješenja zasnovana na GIS-tehnologijama. Odjeli gradske uprave kontinuirano surađuju međusobno te s vanjskim organizacijama, institucijama i ustanovama u pripremi i provedbi projekata posvećenih razvoju i primjeni novih tehnologija u upravljanju poslovnim procesima i promicanju novih pristupa u komunikaciji s građanima, poslovnom i znanstvenom zajednicom (e-Upravljanje i e-Demokracija).

Bitna odrednica tehnološkog razvoja je uspostava transfera tehnologije, a očekuje se da će se iz sredstava Svjetske banke u okviru Drugog projekta tehnologijskog razvoja (STP II) osigurati poveznica riječkog Sveučilišta i Veleučilišta te njihova istraživanja tehnoloških potreba riječkih poduzetnika. STP II nadovezuje se na prethodni uspješan Projekt tehnologijskog razvoja (STP) kojemu je cilj bio ojačati hrvatski inovacijski potencijal i konkurentnost Republike Hrvatske, a čijim su se sredstvima osnovali Znanstveno-tehnologijski park Sveučilišta u Rijeci (STeP) te Ured za transfer tehnologije Sveučilišta u Rijeci (UTT). Zbog tranzicije je, naime, došlo do procesa usitnjavanja u riječkom



gospodarskom sustavu te umjesto nekada velikih industrija, danas vodeću ulogu imaju mali poduzetnici. Stoga se prvi korak sastoji u utvrđivanju riječkih poduzetnika koji su spremni za transfer novih tehnologija, kao i definiranje programa razvoja konkretnih tehnološko-razvojnih potreba.

Ured za transfer tehnologije Sveučilišta u Rijeci (UTT) osnovan je s ciljem (Strategija razvoja Grada Rijeke za razdoblje 2014.–2020. godine, 2013, str. 87):

- promicanja inovacijske kulture na Sveučilištu
- procjene i zaštite intelektualnog vlasništva koje je nastalo na Sveučilištu
- transfera tehnologije sa Sveučilišta u gospodarstvo u suradnji sa Znanstveno-tehnološkim parkom (STeP).

Povezivanje Sveučilišta (kroz ZTP STeP i UTT) s domaćim poduzetnicima koji posjeduju intelektualno vlasništvo i žele ga zaštititi i komercijalizirati (načini zaštite, evaluacija komercijalnog potencijala njihove inovacije i sl.), moglo bi ostvariti aktivnu suradnju Grada i Sveučilišta. Važan je preduvjet za uspješan transfer tehnologije tzv. tehnološko mapiranje, odnosno mapiranje znanja kojim se identificiraju znanja, vještine i kompetencije znanstvenika, raspoloživa oprema i instrumenti te njihova uključenost u različite projekte i istraživanja. Potrebno je identificirati i potrebe gospodarstva, odnosno poduzetnika, u svrhu povezivanja akademske zajednice i industrije te tako ostvariti kvalitetan transfer tehnologije. Identificiranjem znanja i kompetencija znanstvenika Sveučilišta i Veleučilišta te potreba riječkih poduzetnika ostvarila bi se povezanost akademske zajednice i lokalnoga gospodarstva koje će omogućiti stvaranje novih i unapređenje postojećih poduzeća u svrhu postizanja održivog rasta i razvoja.

Portal [www.mojarijeka.hr](http://www.mojarijeka.hr) novom će strukturom obuhvatiti sadržaj koji je već prepoznat kao atraktivan, te ujedno predvidjeti razvoj sadržaja koji omogućavaju okupljanje Riječana i onih koje Rijeka zanima, s ciljem stvaranja odnosa prema gradu u najširem smislu riječi, prenošenja informacija o riječkim specifičnostima, događajima te prenošenja priča o ljudima i mjestima u Rijeci i riječkoj okolini, o riječkoj povijesti i sadašnjosti, o identitetu i konkurentskim prednostima. Ovaj portal okuplja Riječane kao ambasadore Rijeke i njezinih vrijednosti čime se nastavlja širenje prisutnosti Rijeke na društvenim mrežama. Grad Rijeka aktivni je sudionik razvoja e-demokracije u Hrvatskoj, a s tim u vezi otvaranja novih modela komunikacije s građanima. Svim budućim projektima e-demokracije ostvarivat će se sljedeći

ciljevi: transparentnost rada uprave, odgovornost uprave, angažiranost građana i stručnjaka, kvalitetnije donošenje odluka, uključenost građana i stručnjaka u procese donošenja odluka, dostupnost uprave, sudjelovanje građana, povjerenje u demokratske procese i socijalna kohezija.

Radi unapređenja sposobnosti građana da se u komunikaciji s upravnim tijelima koriste suvremenim informatičkim tehnologijama te komuniciraju elektroničkim putem, Grad Rijeka kontinuirano provodi projekt Informatička edukacija ciljanih skupina građana. Tijekom kalendarske godine oko 200 građana ciljanih skupina besplatno se educira za osnovno i napredno korištenje računala (osobe starije dobi, osobe s invaliditetom, branitelji, nezaposlene žene), a nastavak ovog projekta planira se i u budućnosti.

U suradnji Zavoda za informatičku djelatnost, Odjela za zdravstvo i socijalnu skrb, Matice umirovljenika i Doma Kantrida realiziran je projekt *Naj-online penzići* u sklopu kojega su osobe starije životne dobi poticane za samostalno kreiranje sadržaja za internet-portal. Projekt je zaključen u svibnju 2013. dodjelom nagrada najuspješnijima. Potvrda za uspješnost ove aktivnosti jest činjenica da je WEB-portal [penzici.rijeka.hr](http://penzici.rijeka.hr) dobio priznanje za najbolju praksu Udruge gradova.

Što se tiče samoga budućeg razvoja i repozicioniranja portala, u osnovnim crtama, portal [www.rijeka.hr](http://www.rijeka.hr) ubuduće će biti *online* servis građanima, pri čemu će se znatno istaknuti e-usluge, uvrstiti e-konzultacije (sada smještene na web-stranici gradonačelnika), pridodati rubrika za upite građana (sada smještena na portalu [www.mojarijeka.hr](http://www.mojarijeka.hr)) kao i ostale informacije te kontakt-podaci korisni građanima u svakodnevnoj komunikaciji s upravom. Jednako tako, središnje mjesto zauzet će uključivanje građana u gradsku politiku, javne rasprave te promicanje projekata od društvenog značenja.

Osnovni budući koraci u razvoju gradskih portala usmjereni su na optimalno korištenje ljudskih resursa uvođenjem zajedničke platforme za upravljanje sadržajem (zajednički CMS) na sva tri portala ([www.rijeka.hr](http://www.rijeka.hr); [www.mojarijeka.hr](http://www.mojarijeka.hr); [www.tz-rijeka.hr](http://www.tz-rijeka.hr)), kao i smanjenje troškova hostinga smještajem portala na gradski server.

Grad Rijeka nastoji pridonijeti promicanju Rijeke u krug pametnih gradova. Gradove koji se na najširoj osnovi koriste informacijskim i komunikacijskim tehnologijama radi efikasnog

korištenja resursa, smatramo pametnim gradovima (eng. *Smart cities*). *Smart city* je onaj grad koji ostvaruje održivost prožimajućih područja pametne ekonomije, pametne pokretljivosti, pametnog okoliša, pametnih ljudi, pametnog načina života i pametne uprave. Planiranjem, izgradnjom i održavanjem svoje ICT infrastrukture te realizacijom projekata temeljenih na primjeni suvremenih informacijsko-komunikacijskih tehnologija Grad Rijeka pridonosi promicanju Grada u krug pametnih gradova (Strategija razvoja Grada Rijeke za razdoblje 2014.–2020. godine, 2013, str. 38).

#### **4. STRATEGIJA RAZVOJA LOKALNE SAMOUPRAVE GRADA RIJEKE**

Grad Rijeka je u rujnu 2013. godine donio Strategiju Razvoja Grada Rijeke do 2020. godine. Iako lokalna samouprava još uvijek nema zakonsku obavezu strateškog planiranja i donošenja strategije razvoja, Grad Rijeka u ovaj je važan proces ušao već u lipnju 2013., nakon provedenih lokalnih izbora. Strategija razvoja Rijeke temelji se na Strategiji Europske unije do 2020. i na izbornom programu RI2020 kojim je istoimena koalicija pobijedila na lokalnim izborima u svibnju odnosno lipnju 2013.

Strategija Grada Rijeke 2014.–2020. godine temelji na sljedećim zakonskim aktima, razvojnim dokumentima na razini Republike Hrvatske i Primorsko-goranske županije te općim aktima Grada Rijeke (Strategija razvoja Grada Rijeke za razdoblje 2014.–2020. godine, 2013, str. 7):

- Zakon o proračunu
- Zakon o regionalnom razvoju Republike Hrvatske
- Strategija regionalnog razvoja Republike Hrvatske iz 2010. godine
- Pravilnik o obveznom sadržaju, metodologiji izrade i načinu vrednovanja županijskih strategija,
- Odluka o osnivanju Županijskoga partnerskog vijeća Primorsko-goranske županije
- Razvojna strategija Primorsko-goranske županije 2011.–2013. godine.

U Strategiji su definirana tri strateška cilja (Strategija razvoja Grada Rijeke za razdoblje 2014.–2020. godine, 2013, str. 118):

1. Globalno pozicionirati Rijeku razvojem Riječkoga prometnog pravca.
2. Na temeljima društva znanja i novih tehnologija razviti konkurentno gospodarstvo.
3. Osigurati dostojanstvo svih građana jačanjem socijalne uključenosti i razvojem projekata od zajedničkog interesa.

**Projekti strateškog cilja 1., Globalno pozicionirati Rijeku razvojem Riječkoga prometnog pravca (Strategija razvoja Grada Rijeke za razdoblje 2014.–2020. godine, 2013, str.121):**

- **Izgradnjom Zagrebačkog terminala** omogućit će se pristajanje najvećih kontejnerskih brodova gaza 18 m, čime će riječka luka postati konkurentnija i bitno povećati kapacitet tereta.
- **Izgradnjom ceste D-403** spojit će se Zagrebački terminal s obilaznicom i Zvonimirovom ulicom, čime će se omogućiti otvaranje novoga zapadnog ulaza u središte grada.
- **Izgradnjom dvotračne pruge od Delnica do Šapjana koja će prolaziti kroz Rijeku** otvorit će se mogućnost za uvođenje brze gradske željeznice.
- **Uvođenjem brze gradske željeznice** rasteretit će se i poboljšati javni gradski prijevoz.
- **Sudjelovanjem Grada u modernizaciji Zračne luke Rijeka uz pomoć strateškog partnera** ostvarit će se veća konkurentnost riječke zračne luke.
- **Sudjelovanjem Grada u realizaciji poslovno-logističkih zona Miklavje i Škrljevo** posredno će se otvoriti veći broj radnih mjesta na riječkom području.
- **Sudjelovanjem Grada u uređenju marine u luci Barošu s pratećim sadržajima**, ovaj dio grada preobrazit će se u atraktivnu zonu.
- **Sudjelovanjem Grada u izgradnji Delte kao novog prostora za građane** odgovorit će se na potrebe za javnim sadržajima, hotelima, kongresnim centrom, stanovima i poslovnim prostorima u ovom novom gradskom središtu.
- **Izgradnjom kompleksa Zapadna Žabica, tunela Žabica – Mlaka te uređenjem Željezničkog kolodvora** uredit će se autobusni i željeznički promet, što u realizaciji omogućava korištenje sredstava EU-fondova.
- **Izgradnjom javnih garaža** na Žabici i Gomili obogatit će se gradska parkirališna infrastruktura.
- **Uređenjem riječkog lukobrana (Molo longo)** ponudit će se novi sadržaji namijenjeni građanima i turistima.
- **Oslobađanjem Adamićeva gata i Rive od automobila** stvorit će se nova pješačka zona u središtu grada.

- **Uklanjanjem željezničkog nasipa na Školjiću** stvorit će se uvjeti za uređenje zone Školjića i preseljenje garaže *Autotroleja* na novu lokaciju.
- **Izgradnjom većeg broja rotora i kružnih tokova** na lokacijama na kojima je to moguće (Plumbum, Martinkovac, raskršće Prvomajska – Osječka), omogućit će se veća protočnost na prometnicama te ušteda vremena.
- **Izgradnjom žičare na Trsatu** omogućit će se dodatna opcija javnoga gradskog prijevoza koja će posebno koristiti bržem spajanju Sveučilišnog kampusa sa središtem grada.
- **Jačanjem uloge klastera za logistiku Riječkoga prometnog pravca** stvorit će se uvjeti za promociju cijelog paketa projekata koje Riječki prometni pravac podrazumijeva.
- **Nastavkom uvođenja plinskih autobusa u javni gradski prijevoz**, ova će se djelatnost preobraziti u energetske učinkovit i ekološki prihvatljiv sustav.
- **Poticanjem i sufinanciranjem programa energetske učinkovitosti** nastavit će se realizacija projekata poput ugradnje fotonaponskih panela za proizvodnju električne energije i izgradnje kogeneracijskih energana.

**Projekti strateškog cilja 2., Na temeljima društva znanja i novih tehnologija razviti konkurentno gospodarstvo (Strategija razvoja Grada Rijeke za razdoblje 2014.–2020. godine, 2013, str.125):**

- **Dovršetkom izgradnje Kampusa** stvorit će se uvjeti za punu preobrazbu Sveučilišta u moderno sveučilište nove generacije.
- **Aktivnim sudjelovanjem Grada u izgradnji nove Sveučilišne bolnice na Trsatu** podići će se razina kvalitete zdravstvene zaštite i znanstvenoistraživačkog rada te konkurentnost Medicinskog fakulteta.
- **Osnivanjem Znanstveno-tehnološkog parka (STeP2) na Kantridi** omogućit će se daljnji razvoj novih tehnologija i njihov transfer prema gospodarstvu.
- **Poticanjem tehnološkog razvoja usmjerenog k rastu konkurentnosti BI 3. maja** osigurat će se opstanak i razvoj brodograđevne industrije u Rijeci.
- **Širenjem start-up inkubatora** razvijat će se model koji će omogućiti samozapošljavanje mladih.

- **Dovršetkom izgradnje Poduzetničke zone Bodulovo** stvorit će se zona u funkciji novoga gospodarstva.
- **Širenjem kapaciteta proizvodnog inkubatora u zoni Bodulovo** omogućit će se njegovo uspješnije funkcioniranje.
- **Promicanjem područja Mlake i Torpeda kao poslovno-poduzetničkih zona** privlačit će se investitori zainteresirani za ulaganja u Rijeku.
- **Daljnjim razvojem gradske informacijske i komunikacijske mreže i širenjem zone besplatnoga bežičnog interneta** utvrdit će se riječka pozicija inteligentnoga grada.
- **Poticanjem razvoja industrije temeljene na novim tehnologijama** osigurat će se kriterij održivosti u razvoju grada.
- **Osnivanjem centra za komercijalizaciju inovacija** pomoći će se procesu povezivanja inovatora s tvrtkama i ulagačima radi što brže komercijalizacije inovacija.
- **Daljnji razvoj programa poticaja poduzetništva** i razvoj programa poduzetničke edukacije za posebne ciljane skupine mladih i građana.
- **Osnivanjem Savjeta za konkurentnost** Gradonačelnik Grada Rijeke će u suradnji s vodećim riječkim gospodarstvenicima nastojati pozicionirati Rijeku na europskom i globalnom tržištu u cilju jačanja konkurentnosti gospodarstva.
- **Poticanjem i sufinanciranjem programa energetske učinkovitosti** nastavit će se realizacija projekata poput ugradnje fotonaponskih panela za proizvodnju električne energije i izgradnje kogeneracijskih energana.
- **Razvoj kreativnih industrija** potaći će se provedbom novih programa razvoja poduzetništva na osnovi kulturnog i umjetničkog stvaralaštva uz upotrebu znanja, novih tehnologija i inovacija

**Projekti strateškog cilja 3., G Osigurati dostojanstvo svih građana jačanjem socijalne uključenosti i razvojem projekata od zajedničkog interesa (Strategija razvoja Grada Rijeke za razdoblje 2014.–2020. godine, 2013, str.128):**

- **Izgradnjom dječjih vrtića Pehlin, Rastočine i Krnjevo te osiguranjem prostora za dječji vrtić u sklopu Kampusa** koji se može koristiti i kao vježbaonica za studij predškolskog odgoja, povećat će se kapaciteti ustanove Dječji vrtić Rijeka.

- **Uvođenjem zdrave prehrane u riječke osnovne škole** pridonijet će se razvoju zdravog načina života i prevenirati problemi vezani uz prehranu.
- **Uvođenjem edukativnog programa *Moja Rijeka* u sve riječke osnovne škole** razvijat će se odnos prema gradu i njegovu identitetu, a uvođenjem odgojnog programa u osnovne škole koji će promicati nenasilje, toleranciju i solidarnost, razvijat će se temeljne ljudske vrijednosti.
- **Nastavkom stipendiranja srednjoškolaca i studenata prema kriteriju izvrsnosti poticat će se uspjeh**, uvođenjem stipendija sa socijalnim kriterijima dodatno će se razvijati mogućnosti napredovanja socijalno ugroženih, a ambicioznih mladih ljudi, a nastavkom sufinanciranja programa cjeloživotnog učenja omogućit će se stjecanje znanja i vještina i u izvanobrazovnoj dobi.
- **Nastavkom stanogradnje prema POS-u na Martinkovcu i Hostovu bregu** pridonijet će se rješavanju stambenog pitanja velikog broja riječkih obitelji.
- **Nastavkom unapređenja Socijalnog programa** smanjit će se socijalna isključenost ugroženih skupina građana.
- **Praćenjem deinstitucionalizacije domova socijalne skrbi i pojačane brige za djecu s posebnim potrebama** iznalaziti će se modeli korištenja sredstava iz EU- fondova.
- **Otvaranjem novih klubova umirovljenika i starijih osoba te poticanjem širenja kapaciteta za smještaj starijih i nemoćnih (privatni i javni sektor)** povećat će se kvaliteta života Riječana treće životne dobi.
- **Sufinanciranjem preventivno-edukativnih zdravstvenih programa te sportske ambulante** pridonosit će se boljem mentalnom i fizičkom zdravlju djece i mladih.
- **Stvaranjem uvjeta za preseljenje Gradske knjižnice i Muzeja moderne i suvremene umjetnosti te Muzeja Grada Rijeke (kompleks *Benčić*)** riješit će se prostorni problemi ovih ustanova i povećati kvaliteta rada.
- **Kontinuiranim radom na kandidaturi Rijeke za Europsku prijestolnicu kulture** dugoročno će se definirati kulturni identitet grada.
- **Razvojem novog modela suradnje u kojem nezavisni kulturni sektor i novoosnovani Studentski kulturni centar upravljaju *Palachom*, *Filodrammaticom* i prostorom *Marganova*** osiguravat će se povoljnije korištenje prostora i veća vidljivost kulturnih programa te uključenost studentske populacije u kulturni život grada.



- **Nastavkom ulaganja u programe i rad nacionalnih manjina** promicat će se vrijednost multikulturalnosti kao važan dio identiteta Rijeke.
- **Financiranjem aktivnosti mlađih dobnih skupina pri sportskim klubovima** gradit će se temelji riječkih sportskih uspjeha i poticati uključivanje mladih u sportske aktivnosti.
- **Rekonstrukcijom dvorane *Dinko Lukarić*, uz korištenje sredstava EU-fondova**, uredit će se prostor za aktivno bavljenje sportom i rekreacijom.
- **Daljnjim ulaganjima u manifestacije kulture, sporta i tehničke kulture, koje su prepoznate izvan gradskih okvira i predstavljaju dio identiteta Rijeke**, podizat će se atraktivnost Rijeke kao destinacije, a razvijanjem dostupnosti kulturnih i sportskih sadržaja velikom broju građana, poticat će društvena uključenost.
- **Praćenjem izgradnje hotela u Benčiću i turističkog naselja *Kostabela***, izgradnjom potrebne komunalne infrastrukture, aktivno će se sudjelovati na realizaciji ovih projekata.
- **Uređenjem Trga pul Vele Crikve, Koblerova trga i Pavlinskoga trga te, u suradnji s Lučkom upravom, obnovom Lansirne rampe Torpeda**, osnažit će se atraktivnost ovih specifičnih lokacija.
- **Uređenjem šetnice uz kanjon Rječine od *Hartere* do Orehovice te nastavkom uređenja šetnica uz more od Kantride do Preluka** ponudit će se novi prostori za rekreaciju i ugodno provođenje slobodnog vremena.
- **Intenziviranjem uređenja novih zelenih površina i parkova za djecu** odgovorit će se na nedostatak ovih prostora u različitim četvrtima u gradu.
- **Provođenjem edukativne kampanje u vrtićima, školama i prema građanima o primarnoj selekciji otpada te povećanjem broja ekootoka i kontejnera za odvojeno prikupljanje otpada** poticat će se odgovoran odnos prema okolišu i dugoročno podići kvaliteta života.
- **Izgradnjom energane za proizvodnju struje iz bioplina** sa saniranog odlagališta Viševac povećat će energetska učinkovitost grada.
- **Dovršetkom izgradnje Centralne županijske zone za gospodarenje otpadom Marišćina sa sustavom za mehaničko-biološku obradu** realizirat će se projekt integralnog sustava za gospodarenje otpadom.

- **Izgradnjom novih 135 km kanalizacije**, uz istovremeno polaganje plinske instalacije na području Rijeke i susjednih općina, uz korištenje sredstava iz EU- fondova, podići će se standard opremljenosti komunalnom infrastrukturom.
- **Nastavkom sufinanciranja noćnih linija Autotroleja** omogućit će se građanima, poglavito mladima, veća sloboda i sigurnost u prometu.
- **Osiguranjem daljnjeg provođenja Riječkog programa lokalnog partnerstva** s ciljem poticanja vrijednosti volontiranja i zajedništva, osnaživat će se osjećaj pripadnosti zajednici.
- **Nastavkom provođenja transparentne politike Grada**, uz komunikaciju s građanima, uvest će se model javnog dijaloga sa stručnjacima te time omogućiti maksimalna kvaliteta donošenja važnih odluka i provođenja projekata značajnih za cijeli grad.
- **Inzistiranjem na daljnjem provođenju decentralizacije** jačat će se uloga Rijeke i svih drugih jedinica lokalne samouprave.

Strateški cilj 1. vezan je uz razvoj Riječkoga prometnog pravca, a to se prvenstveno odnosi na izgradnju prometne infrastrukture, stvaranje ekonomskih učinaka u sektoru prometa i integracijsku funkciju Grada Rijeke unutar prometnog sektora. Strateški cilj 2. odnosi se na razvoj konkurentnoga gospodarstva na temelju novih tehnologija. Taj se cilj planira ostvariti razvojem novih znanja i tehnologija te jačanjem konkurentnosti gospodarstva. Strateški cilj 3. definira prioritete i mjere te projekte i programe putem kojih se osigurava dostojanstvo svih građana. To, prije svega, znači uključivanje što većeg broja građana u projekte i programe od zajedničkog interesa. Kao prvi prioritet unutar ovoga strateškog cilja određena je urbana regeneracija koja podrazumijeva mjere s ciljem intenzivne pripreme projekata i programa orijentiranih na financiranje iz EU-fondova. Kao drugi prioritet istaknuta je zaštita i unapređenje zdravlja građana Rijeke. Za sve to bitan je preduvjet jačanje upravnih kapaciteta sustava Grada Rijeke.

Iz svega proizlazi da je Grad Rijeka posvetio značajnu pozornost upravljanju Strategijom razvoja Grada Rijeke za razdoblje 2014.–2020. godine i s tim u vezi mijenja dosadašnji način

rada u provedbi strateških ciljeva, ali i praćenja projekata i proračunskog planiranja. Iako još nisu donesene zakonske odredbe koje se u tom smislu odnose na gradove u Republici Hrvatskoj, Grad Rijeka se, svjestan svoje pozicije velikoga grada na regionalnoj, nacionalnoj i europskoj razini, odlučio za promjenu u načinu rada.

## 5. ZAKLJUČAK

Lokalna samouprava je decentralizirani oblik javnog sektora koji se brine o životu građana lokalne zajednice. Regulirana je zakonskim odredbama, a posebice Zakonom o lokalnoj i područnoj samoupravi. Jedinice lokalne samouprave čine gradovi koji imaju preko 10 tisuća stanovnika. Jedan od njih je i grad Rijeka.

Rijeka s okolicom ima 296.123 (popis iz 2011. godine) stanovnika i središte je Primorsko-goranske županije. Po veličini, Rijeka je treći grad u Hrvatskoj s 128.624 stanovnika. Kako bi poboljšala kvalitetu života svojih građana Grad Rijeka neprestano stvara nove prepoznatljive oblike poslovanja koji posluju u skladu s Statuom i okviru proračuna. Tijela Grada Rijeke čine gradonačelnik i gradsko vijeće, koji zajedno s upravnim tijelima, uredima, odborima i dr. poduzećima usko surađuju kako bi ostvarili zadatke iz svog djelokruga.

Unatoč nepovoljnoj gospodarskoj situaciji u Hrvatskoj i EU, prihodi u razdoblju od 2010. do 2013. godine su približno podjednaki, a za 2014. godinu predviđeno je povećanje. Najveći udio u prihodima čine prihodi od poreza, a najmanji udio prihoda je od prodaje proizvoda i robe te pruženih usluga i prihodi od donacija. Najveći udio u rashodima čine materijalni rashodi i rashodi za zaposlene gotovo.

Grad Rijeka jedan je od rijetkih gradova u Republici Hrvatskoj koji je donio strategiju poslovanja do 2020. godine, po uzoru na EU. Strateški ciljevi Grada Rijeke su globalno pozicionirati Rijeku razvojem Riječkoga prometnog pravca, na temeljima društva znanja i novih tehnologija razviti konkurentno gospodarstvo i osigurati dostojanstvo svih građana jačanjem socijalne uključenosti i razvojem projekata od zajedničkog interesa.

*Paula Maras*

## LITERATURA

### A) KNJIGE I ČLANCI

1. Bejaković, P. et al., 2011, Veličina javnog sektora u Hrvatskoj, Hrvatska i komparativna javna uprava, vol. 11., no. 1., str. 99–125.
2. Budak, J. et al., 2011, Deset tema o reformi javne uprave u Hrvatskoj, 2011. Ekonomski institut, Zagreb.
3. Kesner-Škreb, M. 2005, Državni sektor, Financijska teorija i praksa, vol. 30., no. 1., str. 93-94.
4. Lukeš -Petrović, M., Masarić, H. i Nikolov, J. 2005, Vodič kroz hrvatski sustav lokalne i regionalne samouprave : priručnik za članove predstavničkih tijela općina, gradova i županija, Program Ujedinjenih naroda za razvoj: Hrvatski institut za lokalnu samoupravu, Zagreb.
5. Mihalj, P. 2000, Fiskalni odnosi između središnje i lokalne vlasti u Republici Hrvatskoj, Politička misao, Zagreb, vol XXXVII, no. 2, str. 194—206.
6. Mikić, M. et al., 2011, Ekonomski leksikon, Leksikografski zavod Miroslav Krleža, Masmedia, Zagreb.
7. Ott, K. 2007, Javne financije u Hrvatskoj, treće promijenjeno izdanje, Institut za javne financije, Zagreb.
8. Ott, K. et al., 2002, Fiskalna decentralizacija u Hrvatskoj, Radovi s konferencije With Introductory Chapter in English, Institut za javne financije, Zagreb.
9. Primorac, M. 2011, Dug lokalnih jedinica i komunalnih društava, Hrvatski javni dug: upravljanje i izazovi razvoja tržišta, Institut za javne financije, Zbornik radova s konferencije, Zagreb, 8. travanj 2011., str. 211-229.
10. Šarić, M. 2013, Važnost restrukturiranja hrvatskog javnog sektora, Tranzicija, vol. 15., no. 32., str. 143-154.

### B) OSTALI IZVORI

11. Zakon o proračunu, (Narodne novine, Zagreb, br. 87/08, 136/12, 15/15)
12. Zakon o financiranju jedinica lokalne i područne (regionalne) samouprave, (Zagreb , Narodne novine br. 117/93, 69/97, 33/00, 73/00, 127/00, 59/01, 107/01, 117/01,150/02, 147/03, 132/06, 26/07,73/08,25/12, 147/14, 100/15)
13. Zakon o komunalnom gospodarstvu, (Narodne novine, Zagreb, br. 36/95, 70/9., 128/9., 57/0., 129/00, 59/01., 26/03, 82/04, 110/04, 178/04, 38/09, 79/09, 153/09, 49/11, 84/11, 90/11, 144/12, 94/13, 153/13, 147/14, 36/15)

14. Zakon o lokalnoj i područnoj (regionalnoj) samoupravi (Narodne novine, Zagreb, br. 33/01, 60/01, 129/05, 109/07, 125/08, 36/09, 150/11, 144/12, 19/13)
15. Statut Grada Rijeke, "Službene novine" Primorsko-goranske županije broj 24/09, 11/10 i 5/13 i "Službene novine Grada Rijeke" broj 7/14).
16. Strategija razvoja Grada Rijeke za razdoblje 2014.–2020. godine, Grad Rijeka, rujan 2013.
17. Ustav Republike Hrvatske, (Narodne novine, Zagreb, br. **56/90, 145/97, 8/98, 113/00, 124/00, 28/01, 41/01, 55/01, 76/10, 85/10, 05/14**).
18. <http://www.lokalpatrioti-rijeka.com/upoznaj-rijeku/povijest-rijeka>, 1.11.2014.
19. <http://www.rijeka.hr/Default.aspx?sec=605>, 15.11.2014.
20. <http://www.rijeka.hr/Default.aspx?sec=605>, 15.11.2014.
21. <http://www.rijeka.hr/gradsko-vijece>, 1.11.2014.
22. <http://www.rijeka.hr/Ogradonacelniku>, 1.11.2014.
23. <http://www.rijeka.hr/RadnaTijelaGradskog>, 15.11.2014.
24. [http://www.visitrijeka.hr/Sve\\_o\\_Rijeci/Rijeka\\_kroz\\_povijest/Na\\_prijelazu\\_stoljeca](http://www.visitrijeka.hr/Sve_o_Rijeci/Rijeka_kroz_povijest/Na_prijelazu_stoljeca), 1.11.2014.
25. <http://www.mfin.hr/hr/raspodjela-poreza-na-dohodak-temeljem-zakona-o-financiranju-jlprs>, 15.11.2014.
26. <http://www.mfin.hr/hr/ostvarenje-proracuna-jlprs-za-period-2010-2013>, 15.11.2014.